

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2-40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an. . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zriayl N-rul 124.

INSERȚIUNILE

se primesc la administra-
trație.

Mulțămite publice și Loc.
deschis co tă șirul 20 ni.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Speranțe slave în Balcani.

— De un diplomat. —

București, 5 Iunie v.

Este fapt cunoscut că războiul italo-turc în care Turcia a dat la iveală odată mai mult incapacitatea sa seculară, a contribuit foarte mult la deșteptarea aspirațiilor acelor state slave din Balcani, cari fără să aibă nimic de pierdut au numai de câștigat dintr'un conflict armat cu Turcia.

În timpul din urmă aceste speranțe au crescut. Succesele strălucite ale Italiei au deșteptat pofta aventurilor războinice. Revoluționarii bulgari din Macedonia au început o activitate mai pronunțată decât în alți ani. Sârbii cred că vor putea și ei profita de încercăturile ce s'ar ivi în cursul unui viitor conflict. Muntenegrenii sprijinesc în momentul de față mișcarea albanezilor din regiunea Ipekului sperând că o victorie a acestora asupra semilunei va fi profitabilă intereselor muntenegrene.

Vizita perechei regale bulgare la Viena și Berlin este foarte semnificativă, se pare că, împins de opinia publică din Bulgaria, regele Ferdinand este nevoit a da ascultare poporului său care cere o politică externă mai energică și în tot cazul mai fecundă. Îmbătați de succesul din toamna anului 1908, când monarhia habsburgică a încurajat lovitură dată de bulgari turcilor: anexarea Rumeliei și independența, patrioții bulgari cred că vor putea repeta această lovitură cu privire la Macedonia.

Rusia deocamdată nu se arată dispusă să

profite de aventura surorilor ei slave mai mici. Dealtfel imperiul moscovit tot nu s'a recules pe deplin de pierderile suferite pe mare și pe uscat în războiul cu Japonia. Sătule de inacțiunea ce li-s'a impus în ultimul timp dela Petersburg, statele slave din Balcani par a-și fi întors privirea dela ruși și caută acum la Viena o încurajare sau poate chiar un sprijin în politica lor de cucerire.

Incontestabil că rolul de căpetenie printre aceste neamuri slave din sud-estul european îl joacă bulgarii. Dealtfel politica externă a Bulgariei ne interesează pe noi românii și din punctul de vedere al siguranței statului nostru, cunoscute fiind aspirațiile teritoriale ale Bulgariei asupra Dobrogei. Să vedem însă dacă speranțele vecinilor noștri asupra Macedoniei nu sunt oare deșarte.

Punem ipoteza unui conflict turco-bulgar. Dacă Bulgaria va fi învinsă pierderea ei va fi, ce-i drept, numai morală, de oarece există principiul european de a nu mai lăsa pe turci să recucerească terenuri cari au scăpat de sub stăpânirea lor. Dar o asemenea înfrângere morală ar însemna amânarea pentru mult timp a unirei Macedoniei bulgare cu regatul bulgar și sfârșimarea viselor de mărire a vecinilor noștri. Nu este de admis ca o Bulgaria învinsă să mai joace un rol principal în Balcani.

Ce se va întâmpla însă dacă armata bulgară, grație sacrificiilor făcute de vecinii noștri în această direcțiune, va eși victorioasă? Va intra oare regatul bulgar în posesiunea locurilor de însemnătate mondială din peninsula balcanică, cum sunt Constantinopolul și Salonicul? Nu. Vecinii noștri ar fi prea naivi dacă ar crede că Europa va lăsa aceste punc-

te strategice și comerciale în mâinile unui regat tânăr și destul de mic. Afară de aceasta sunt anumite mari puteri cari aspiră ele înșile la stăpânirea acestor importante porturi.

Prin urmare cu ce se va alege Bulgaria? Cu Macedonia fără Salonic și Constantinopol. Aceasta înseamnă însă o stăpânire pe jumătate, căci regatul bulgar întins până la marea Egee va fi despoiat tocmai de punctele cari formează sprijinul strategic și politic al acestei provincii.

Dealtfel nici nu este nevoie să mergem așa departe în conjeturarea noastră. Un război turco-bulgar este, cel puțin deocamdată, imposibil și din cauză că Germania nu îl dorește. Ea vrea să amâne orice război crezând că orice amânare este în favoarea ei. Iar dacă nu vrea Germania nu vrea nici Austria, satelita ei. Chiar și Austro-Ungaria nu privește cu ochi buni o pornire aventuroasă a bulgarilor fiindcă îi este teamă că ea va avea concurențe serioase în Bosnia și Herțegovina și poate chiar în întreaga parte de sud a monarhiei. Toastul împăratului Franz Iosif confirmă cu prisosință această afirmațiune.

Nu putem preconiza altă concluziune decât aceea că patrioții bulgari, sârbi și muntenegrenii cari speră o apropiată realizare a speranțelor lor se înșală. Nu poate fi vorba, în viitorul imediat, de o conflagrațiune în Balcani care să favorizeze planurile slave. Poate mai târziu să fie posibilă o nouă împingere a Turciei spre Răsărit — de unde a venit peste noi — dar atunci slavii vor ține socoteală de împrejurarea că nu ei singuri au combătut pe turci în epoca lor de năvălire, ci dimpotrivă ei au fost cei cari s'au luptat mai laș.

Primăvară.

De I. Broșu.

Sedeam la o masă în cafeneaua Victoria, și admiram bogăția de mișcare, viață și zgomot din boulevardul elegant ce se cheamă „Unter den Linden”.

Era o zi fermecătoare și dulce, cum sunt începuturile de Mai. Nu cred să fi existat în clipa aceia suflet, în care, strălucirea brilantă a soarelui, profunditatea albastră a cerului și frăgezimea proaspătă a frunzelor, să nu fi aprins o speranță nouă, să nu fi țesut un vis nou. Îmi venea aproape să strig de bucurie, să alerg, să gesticulez, să spun la toată lumea: e primăvară! e primăvară! Se cânta pretutindeni: paserile pe ramuri, copiii în năsip, birjarii pe capră, polițiștii la colțurile străzilor cu mâinile la spate. Începând dela etajul prim, și până la al cincilea, bona, servitoarea și bucătăreasa încercau un preludiu, înfiripau o melodie, alungau un suspin din suflet pentru cine știe ce persoană iubită de care însă nu-și dau seama precis, nici cum o cheamă și nici de când o iubesc.

Primăvară! primăvară!

Nu văzusem oare o zi mai frumoasă în viață? Era aceasta poate cea dintâi, ce mă găsea într'o extraordinară stare sufletească? Nu știu. Am observat aproape totdeauna, că nu natura externă e aceia, care te poate schimba sau transpune într'o stare psihică.

Deastădată mă convingeam puternic dintr'o imediată apropiere, de ipoteza mea. Cum se întâmplă, că acelaș peisaj, acelaș bucată muzicală, acelaș lac argintiu cu trestii, face uneori asupra noastră o escelentă impresie, iar altădată nu? De ce ne place, azi, un tablou pe care îl urâm grozav mâine? De ce un ton, care a făcut să ne treacă odată prin suflet sublimi fiori estetici, ne indispuce și ne enervează altădată?

Noi vedem desigur lumea așa, precum o avem în suflet; din felurile lui nuanțe împrumutăm și ei culoare, ton și poezie. Oare nu sunt atâtea suflete, cari nu înțeleg poezia naturii, tocmai pentru că în ele nu există o urmă perceptibilă de poezie! Și cui nu i-se întâmplă, ca chiar atunci când natura pentru alții e mai frumoasă, să probeze un misterios sentiment de melancolie? Asta pare a fi fost cauza, că vedeam lucrurile atât de admirabile și încântătoare!...

Fără veste cineva mă atinse cu mâna pe umăr. Întorsei capul. Era prietinel meu Aurel Săveanu. Rămăsei foarte surprins. — Salutare dragă, zisei eu întinzându-i mâna. Tot la Berlin? Te credeam în munții noștri...

— Ei bravo, bravissimo! dar tu de când ești aici? ...te știam la Drezda!, îmi replică el.

Îi oferii un scaun, și-l întrebai dacă nu e dispus să ia ceva. — Un schwarz... o bere... plătesc eu, ce zici?

— Să vede că ești azi la chef dragă, ai? Nu cumva... un succes sau o cucerire nouă? — Aurel Săveanu, începu să mă privească cu o oarecare curiozitate. De sigur că îi făceam o impresie ciudată.

— Nu, nimic.. dar așa sunt eu azi: vesel, vesel cumplit. Nu vezi și tu ce timp, amice, câtă mișcare și câtă viață. Și începui să-i arăt pe rând, cu mâna întinsă, cerul, arborii, și mulțimea. Săveanu, cu toate că încercă un zâmbet de politeță, totuș în fond rămase grav, aproape serios. Ori și cum, îmi bătu la ochi faptul ăsta, căci îl știam din fire om vesel, iar melancolia lui mă făcea acum curios.

— Te gădesc schimbat, prietine, cum väd. Ce ai?

— Nimic. Ce să am? răspuse el.

— Nu așa. Prietinia noastră îmi rezervă unele drepturi speciale. De aceia te întreb mai clar: ești amoretat, sau ești desperat?

— Se poate. Dar...

— Ce dar? intrerupsei eu.

— Cu o condiție: să nu fi indiscret!

— Firește! firește!, confirmai eu serios.

— Să väd ce crezi tu? Era în cafeneaua Kutchera...

— E vorba de-o femeie, nu-i așa? îl intrerupsei eu.

— De sigur. Era, cum să încep, într'o seară, și-mi luam schwarzul ca de obicei. Îndrăgisem extraordinar capela italiană, ce concerta acolo

România trebuie să moștenească partea leului, căci neamul românesc a fost acela care a ținut piept furiei otomane atunci când ea era la apogeu. Dacă slavii din sudul Dunării își au aspirațiunea lor asupra teritoriului turcesc, aceasta este just căci odinioară acest teritoriu a fost al lor. Dar noi românii credem că slăbirea turcilor în Europa trebuie să ne dea înapoi situațiuni ce le-am pierdut din cauza lor și pe nedrept.

N'a știut ce face.

Intre ceice au votat proiectele militare în ședința comisiei militare a Reichsrath-ului, a fost și președintele comisiei, deputatul român bucovinean d. *Isopescul-Grecul*. Inregistrând aceasta, ziarul „Gross Österreich” — foarte corect — atacă pe numitul deputat, arătându-i dispozițiile prin cari proiectele militare jignesc interesele superioare ale monarhiei, în același timp când favorizează interesele maghiarizmului și lovesc în interesele națiunilor nemaghiare, în primul loc în ale românilor, din Ungaria. În sensul procedurii militare ce se va practica de-acum, de pildă, soldații români vor fi judecați ungurește, — ca să nu mai amintim celelalte dispozițiuni atât de păgubitoare ale proiectelor, prea cunoscute de cetitorii noștri.

A uitat deputatul român *Isopescul-Grecul* — se întreabă „Gross Österreich” — că în Ungaria există patru milioane de români cari vor suferi sub această lege? Și ziarul adaugă, că nu poate crede că d. *Isopescul* nu a știut ce face, de vreme ce e profesor de drept la universitatea din Cernăuți.

Răspundem pentru d-sa noi românii din Ungaria: Cu adevărat n'a știut ce face, după cum, durere, nu știu ce fac nici factorii hotărâtori ai politicii austriace, când solicită camerei votarea grabnică a unor legi, deopotrivă primejdioase națiunilor nemaghiare din Ungaria și dinastiei.

Ședința de ieri a camerei magnaților. Ieri după amiază camera magnaților a ținut o ședință sub președinția baronului Jósika. S'a cetit autograful regal, prin care se declară în-

chisă sesiunea actuală și se fixează începutul sesiunii viitoare pe azi, miercuri. Ordinea de zi a ședinței de azi va fi următoarea: 1. Cetirea rescriptului regal prin care se desclide noua sesiune parlamentară. 2. Alegerea noului birou. 3. Depunerea jurământului din partea membrilor aleși în comisiile judiciare ale camerei magnaților. 4. Verificarea protocolului.

Conferința blocului opoziționist. Aseară la orele 7 partidele din opoziție s'au întrunit în conferință comună, la care membrii opoziției s'au prezentat în număr considerabil. Conferința a prezidat-o L. Holló, vice-președintele partidului justhist. Holló anunță că comitetul permanent al blocului opoziționist a hotărât în ședința ce a ținut-o ieri dimineață, ca partidele din opoziție să procedeze unitar să nu dea nici un răspuns la adresa ce li-a trimis majoritatea și la alegerea noului birou al camerei să refuze ași numi candidați. Conferința a luat cu satisfacție cunoștință de această hotărâre. În fine conferința a decis să ducă mai departe campania împotriva guvernului în adunările populare ce va aranja conducerea partidelor opoziționiste.

În vederea adunării generale a societății de teatru. Luni va ține comitetul o ședință în Brașov, la care, după cum aflăm, vor lua parte pe lângă membrii din Brașov ai comitetului și câțiva dintre membrii externi. În această ședință se vor discuta lucrările pregătitoare în vederea adunării generale a societății.

Situația politică din Austria.

Comisia încredințată cu reforma militară în parlamentul austriac a rezolvit proiectele legii militare într'un tempo cam grăbit, așa că s'a putut ceti chiar a doua oară proiectul acesta în camera austriacă. Lucrările acestei comisii au fost multă vreme împiedecate, deoarece se aștepta ca reforma militară să treacă mai întâi prin parlamentul ungar.

Acuma însă, după ce în Ungaria a fost votată această reformă en bloc, fără ca opoziția să poată face nescari amendamente sau întregiri, va trebui ca să se adaugă acestei legi o *novelă*, chiar în proxima sesiune de toamnă a parlamentelor.

Cu toate că aceste întregiri nu se vor putea face acum în parlamentul austriac, totuși va fi aspru criticat procedeul ungarilor de a fa-

brica legi cu toptanul. Pot să tot protesteze ungarii că ne amestecăm în afacerile lor interne, poate presa austriacă plătită de Tisza să țipe cât va putea, popoarele și parlamentul austriac însă, au alte păreri asupra acestei chestiuni.

Cu multă satisfacție a fost primită în Austria rezoluțiunea votată de comisia bugetară de a lua represalii față de guvernul unguresc, care detrage debitul poștal celor mai multe jurnale din Austria cari nu aduc osanale oligarhiei. Vor fi deci oprite și în Austria acele jurnale cari atacă guvernul austriac.

În momentul când reforma militară e aproape asigurată și când tratativele de împăcare între cehi și germani par a avea un rezultat favorabil, se vorbește în cercurile politice din Austria, că actualul *ministeriu de funcționari* să fie transformat într'un *ministeriu parlamentar*. Acest proiect va fi rezolvit acuma sau la toamnă, după cum se va aplană și criza ministerială iscată în urma celor două manifeste ale M. Sale împăratului, adresate rutenilor și polonilor.

În zilele din urmă ministrul de interne baronul Heinold a chemat la sine pe șefii politici ai rutenilor și le-a comunicat manifestul împărătesc care cuprinde următoarele:

„M. Sa împăratul, pe care atitudinea dela început a rutenilor față de reforma militară l-a atins neplăcut, a luat cu deosebită satisfacție act, că clubul ucrain s'a înduplecat și a hotărât să ieie o poziție corăspunzătoare cu seriozitatea chestiunilor amintite.

M. Sa așteaptă cu siguranță dela poporul rutean ale cărui sentimente și credință față de împărat sunt cunoscute, că reprezentanții săi vor prezista și mai departe în această atitudine a lor față de reformele militare”.

Manifestul acesta care-i de-o însemnătate politică extraordinară, deoarece coroana a făcut uz de asemenea acte numai în momente foarte critice, a fost primit de clubul rutean cu o deosebită satisfacție, nu tot astfel însă și de clubul polon, căruia nu i-s'a comunicat nimic despre un atare manifest.

Ministrul de interne Heinold, care poartă toată vina acestei desconsiderări, în loc să-i

de vre-o două săptămâni. Lume multă totdeauna și amestecată, o știi. Puteai observa cele mai felurite tipuri, și reprezentanți ai popoarelor. Incepui o conversație, într'o pauză, cu conducătorul capelei. Un om foarte gentil, cum să zic, din Ravenna. Din vorbă în vorbă, ajunserăm să ne exprimăm și asupra publicului din cafenea. Imi atrase atenția asupra câtorva figuri mai interesante și în special asupra unei dame, care, ședea în societatea unui imberb, la o masă. Spunea italianul, c'o cunoaște personal, și mă întrebă dacă nu i-am făcut și eu încă cunoștință? Devenii atent, și după ce îl maestru, se duse la postul său, incepui să observ mai deaproape femeia, asupra căreia mi se atrăsese atențiunea. Se cânta Bohema, și trebuie să declar, că imi place să admir femeile, tocmai la muzica asta languroasă!

Fui încântat repede, căci în adevăr găseam ceva nou și picant în toată aparența ei. Ceva savuros... cum aș zice... Incepui să ghicesc, ce putea oare să fie? Avea ochii mari, de-o mărime extraordinară, ca două pete de cerneală. Nu știu cum, dar imi făcea impresia unei orientale, unei străine exotice, unei principese din India îmbătate de opiu și ambră, pe care o întâmplare oarecare, o aruncase într'un oraș mondial...

Dela un timp, mă obișnuii cu ea, și incepui să mă plictisesc. Cerui jurnale. Deodată tânărul dela masa ei se ridică, venii la mine, imi

ceru îndatinatele scuze, și mă întrebă dacă n'aș fi dispus, să-i comunic naționalitatea mea? I-am împlinit se 'nțelege politicos dorința și i-am spus. Imi mulțumi, și după ce referă orientalei probabil rezultatul obținut, eu părăsii ostentativ cafeneaua. Uitai însă destul de repede totul. — Peste vre-o două luni, traversând Friedrichstrasse, foarte grăbit, izbii pe o persoană cu cotul. Mă desmetecii repede, și devenii atent. Era chiar aceiaș femeie, pe care o văzusem la cafenea... Imi cerui momentan mii de scuze. Ea nu părea a fi mulțumită numai cu atâta. Făcui, se 'nțelege, ce putui, și-o rugai să-mi permită o clarificare. Imi dete în fine voie s'o însoțesc, și-o acompaniai vre-o câteva străzi, până acasă. Mă rugă s'o vizitez, dacă mă interesează, când aș dori eu, însă totdeauna înainte de masă, înrte oarele douăsprezece și unu.

Peste două săptămâni, amice, o iubeam, fără să știu însă nici atunci, ce e și de unde e. Și tocmai enigma asta, vezi, imi potența oribil, curiozitatea, amorul și dorința mea...

Odată, vizitându-o, o aflai plângând la masă, cu obraji palizi, și cu ochii plini de lacrimi. Cât era atunci de interesantă, nu-ți pot spune! O întrebai politicos, ce are și de ce plânge, fără să primesc însă imediat un răspuns pozitiv. Socoteam c'o ofenzasem desigur într'un mod, de care nu-mi dau seama. Așa vor fi orientalele, ziceam... După o mică insistență aflai, că în anul trecut fusese la Laussane în Elveția, că acolo

cunoscuse pe un grec interesant, pe care-l iubise, și care o părăsise fără veste, scriindu-i aboi din Caucaz. Acum într'o seară, zicea ea, că observase pe acel grec la Charlottenburg în cafeneaua Kutchera, iar el s'ar fi făcut, că n'o mai cunoaște. Și inceptu din nou să plângă.

Faptul acesta, mă neliniști și imi aprinse deodată în suflet, ca o flacăra, gelozia. Li promisei însă s'o ajut cum voi putea și îi declarai, că de se va întâmpla să fim amândoi la cafe-nea, și să-l observăm, am să intervin energic pe lângă el, mai cu seamă asigurându-mă ea, că n'aveam motiv să fiu îngrijat de loc, deoarece grecul n'o mai interesa și ce pretindea dela el era numai un inel cu briliante pe care i-l luase la plecare și aceasta — era tot. Ce crezi?

Intr'o seară, imi arată, tremurând de moție, un bărbat brunet, la o masă din cafeneaua Kutchera, și mă rugă să mă duc la el și să-l întreb dacă nu este cumva grecu. Făcui așa. Respectivul imi declară, însă, pe cuvânt de onoare, că este italian, și rămase cam surprins. Li comunicai deci rezultatul, asigurându-o că e italian și se liniști. În vre-o câteva seri dearându-l, repetă mereu aceiaș comedie. Femeia asta, cu vecinicul mister, pe care îl citeam în ochi, mă nebunia frate... Li propusei deci o eventaulă excursie pe Rin, sau în Franța, căci ori și cum, mă temeam... aranjai totul, și stabilirăm ziua voiajului. În preseara călătoriei, primii un bilețel

înștiințeze într'un mod demn pe poloni despre manifestul împărătesc, li-a comunicat faptul acesta, scriind pur și simplu cu creionul câteva șire pe un petec de hârtie. Deoarece modul acesta desonorant de a trata cu reprezentanții unui popor, e o ofensă în gradul suprem, ministrul Galiției, Dlugoss (polon) care n'a avut știre despre manifestul ce se pregătește, și-a dat demisia. Nu se știe însă ori de M. Sa va primi-o.

În tot cazul însă polonii sunt foarte iritați de procedeul ministrului Heinold pe care-l atacară în mai multe ședințe ale clubului lor. Se pare că poziția lui Heinold, care de altfel a avut intenții foarte bune, voind să-i împace pe ruteni, e zdruncinată. Dacă și Dlugoss și Heinold își vor da demisia, o criză de cabinet e iminentă.

Cei cari se pot bucura de roadele obstrucției lor, sunt rutenii, cari merg din succes în succes, deoarece ei urmează o tactică foarte cuminte, fără să atace guvernul în mod definitiv, ci numai amenințând cu obstrucția, pe care n'au dus-o însă nici odată la extrem ca cehii sau ca ungurii.

Reforma militară va fi de sigur votată foarte lesne, ea va reclama însă și două jertfe: pe miniștrii Heinold și Dlugoss. Cel dintâi nu trebuia să amestece direct și coroana în luptele politice interne din parlamentul austriac, expunându-o eventual unor critice. Înălțurarea piedecilor ce se iviseră în calea reformelor militare se putea face și în alt mod mai prudent.

Scrisoare din Iași

Cetind testamentul lui Vodă Cuza. — Un epilog oriental al serbărilor.

Iași, 4/17 iunie.

S'au implinit șapte zile dela desvelirea monumentului lui Vodă Cuza.

Până a nu se ridica monumentul, pe locul lui era un felinar electric. Și lucru straniu: felinarul electric străjuia de ani de zile pe locul acela, luminând fețele obosite ale celor ce se îndreptau cătră casă să se odihnească sau fețele vesele ale celor ce cutreerău orașul ca să petreacă. Și cu toate că ani de zile, în nopțile fără lună își arunca razele sale îndrăznețe, felinarul acela se bucură par'că de mai multă atențiune din partea celor ce se perindau încoace și încolo, decât imensul monument care i-a înmor-

mântat pentru vecie modestul său locușor de câțiva decimetri pătrați.

N'au trecut decât șapte zile de când a fost desvelit și ieșenii trec pe lângă el ca și cum nici n'ar exista. N'au trecut decât șapte zile... dar prea de mulți ani de zile îi aveau imaginea în suflet, dornici de a o vedea cât mai curînd realizată, pentruca să se mai uite la el acum când îl știu în siguranță. Au trecut atâtea zile, de când: mii de români adunați din toate unghiurile pământului nostru salutau în numele întregului neam arama strălucitoare ce intră prima oră în fața privirilor lor uimite chipul vovodului scump — de când: buzele aspre ale țăranilor se apropiau tremurătoare de lespedea umedă a mormântului, pe care o umezeau încă și ei cu iacrimile de curată recunoștință... și o lume întrecagă continuă încă să se intereseze și să asculte cele ce se scriu sau se spun referitor la faptele și epoca lui Vodă Alexandru Ioan I. Cuza.

Nu fără o profundă emoție va ceti ori cine cuprinsul de mai la vale al testamentului nefeicitului vovod, scris pe când gusta amarul surghiului al străinătății.

„La privința toatei mele averi mișcătoare și nemiscătoare ce voi lăsa la încetarea mea din viață, staționica mea voință este: de a se regula și a se urma precum arăt aice.

Prea iubiții mei fii Alexandru și Dimitrie, adoptați de mine și de prea iubita mea soție Elena Doamna, fără părinți cunoscuți, conform Legilor în vigoare ca singurii mei moștenitori vor împărți de o potrivă între dânsii toată averea mișcătoare și nemiscătoare, așa precum se afla la deschiderea moștenirii.

Din această avere las prea iubitei mele soție Elena Doamna usufructul unei a treia părți spre a se bucura de dânsul pe toată viața sa, după încetarea usufructului legal ce va avea ca mamă asupra întregii moșteniri purtând în această calitate și sarcina de firească și legală epitropă cu consiliul Dumnealor Prea Sfințitul Arhiepiscopul Calinic Miclescu, Mitropolitul Moldovei și a Sucevei și Căpitanul Efrem Ghermani.

Dacă prea iubita mea soție va înceta din viață înainte de a ajunge fiii mei la majoritate, atuncea epitrop va fi Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul Calinic Miclescu al Moldovei și Sucevei carele prin înțelegere cu consiliarul Căpitanul Efrem Ghermani vor numi un consiliar, ca așa tutela să fie pururea de trei.

Dacă va înceta din viață Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul Calinic Miclescu, Mitropolitul Moldovei și a Sucevei, înainte de a ajunge fiii mei la majoritate, atuncea epitrop va fi Căpitanul Efrem Ghermani carele prin înțelegere cu consiliarul vor numi un consiliar.

Dacă va înceta din viață și Căpitanul Efrem Ghermani înainte de a ajunge fiii mei la majoritate, atuncea va fi epitrop consiliarul carele se află mai vechiu în tutelă și el prin înțelegere cu colegul său vor numi pe al treilea și așa se va forma tutela până la majoritatea fiilor mei iubiți, fără să poată vre-o dată sub nici un pretext vre-una din rudele mele și ale soției mele a avea vre-un amestec sau ingerință, spre a re-

clama vre-un drept în numele său, fie spre a interveni în interesul moștenitorilor mei.

În caz de a înceta din viață vre-unul din fiii mei iubiți înainte de vârsta legală spre a putea testa, moștenitor va fi fratele său supraviețuitor.

În caz de a înceta din viață și celalt fiu al meu iubit înainte de vârsta legală, spre a putea testa sau fără să fie făcut testament sau având testament pentru averea ce va rămânea afară din testament, de va trăi încă prea iubita mea soție se va bucura de tot usufructul, iar după moarte toată această avere de care nu vor fi dispus fiii și moștenitorii mei, va servi pentru creațiunea și întreținerea unui azil de copii orfani și găsiți în orașul Huși, care va purta numele azilul Cuza și se va administra de tutela hotărâtă pentru fiii mei în minoritate fără să poată vr'odată nici statul, nici rudele mele sau ale soției mele avea vre-un amestec sau ingerință.

După încetarea mea din viață, epitropul prin știința consiliarului va plăti 7000 Napoleoni de aur, zic, șapte mii Napoleoni de aur, persoanei ce va înfățișa obligația mea olografă scrisă în întregul său, în limba franceză datată opt în luna lui Ianuarie, una mie opt sute șaptezeci și trei Calendarul nou sau douăzeci și șapte Decembrie anul 1872 Calendarul vechiu și subscrise de mine, slobozită în Florența (Italia) și făcută în aceiași zi când am făcut acest testament.

Veri-ce dispoziție și testament anterior acestuia sunt și rămân desființate.

Acest testament olograf scris în întregul său, datat și subscris de mine s'au făcut astăzi în Florența (Italia) la opt luna Ianuarie 1873 Calendarul nou sau douăzeci și șapte Decembrie 1872 Calendarul vechiu, în patru exemplare asemenea din care unul l'am încredințat prea iubitei mele soții Elena Doamna, unul Prea Sfinției Sale Arhiepiscopului Calinic Miclescu Mitropolitul Moldaviei și Sucevei, unul Căpitanului Efrem Ghermani și unul se va găsi în portofoliul roșu care se deschide cu numerile 5555”.

Și chiar după patru luni numai, muri într'o cameră dela „Hotel d'Europa” din Heidelberg...

*

Orice roman de senzație se sfârșește de obicei cu următorul epilog: eroii, de sexe diferite, după nenumărate peripeții și grele suferinți, încercate cu tot atâtea intensitate și de domnișoara care parcurge cu ochii înlăcrimați paginile critice — se căsătoresc. Un epilog cum nu se poate mai plăcut.

Multe epiloguri, mari și mici, plăcute și nep plăcute, or fi având serbările din Iași. Și e foarte greu să le relevi pe toate. Este însă unul, pe tema căruia presa opoziției din localitate face mare gălăgie peste care nu pot trece.

Nu-l trec pentru două motive: pentrucă face un izbitor contrast cu mult cântatul idealism al Iașului cultural și pentrucă frații de peste hotare trebuie să ne cunoască „viața românească” în toate amănuntele ei: și bune și rele.

Și anume iată despre ce e vorba. Unora dintre edilii noștri li-se aduce invinuirea că au săvârșit oare-cari neregularități cu prilejul mă-

prin care îmi făcea însă cunoscută o schimbare rapidă a planurilor noastre, și mă rugă s'o vizitez numai peste trei zile, deoarece părăsise Berlinul în societatea unei rudeni. Făcui așa. Proprietăreasa, îmi anunță însă la trei zile că dama plecase pentru mai mult timp, că abzisese locuința, și indicase ca țintă a călătoriei orașul Frankfurt. Ce era să fac? Îmi venea să mă arunc de ciudă sub roatele trenului. Peste câțiva timp însă, mi-am schimbat deciziunea mea groaznică și așteptai. Ieri ce văzui însă? Orientală mea, intră radioasă în cafenea, la braț cu tipul pe care îl atacasem eu, și care mărturisise surprins că era italian... Ei bine, cum o observai, părăsii imediat localul, căci nu puteam ști, de nu așa fi fost în stare să fac vre-o nebunie! Așa amice... așa! Și azi îți mărturisesc sincer, c'o iubesc, căci în ochii aceia mari și misterioși, mi-am aflat de multeori oglinda sufletului... Dar mai pot oare rămânea într'un oraș, unde știu că o comoară pe care am fost stăpân odată, e risipită de mâni străine? Judecă și tu! Astfel m'am hotărât să fac un mic schimb de aer...”

Săveanu scoase o fotografie din buzunar și mi-o arătă. Era chiar Orientală. Deodată îmi trecu ca un fior.

— Pe femeia asta o cunosc amice! exclamă eu.

— Cum o cunoști? mă întrebă prietinel nerăbdător.

— Foarte simplu. Și eu am fost pe vremuri grec. Grecii ăștia sunt oamenii dracului... au trecere!

— Fii te rog, mai explicit, dacă nu vrei să mă ironizezi, adăogă Aurel Săveanu, tremurând de nerăbdare.

— Ascultă amice. Ar trebui să repet dela început, esact, povestea ta. Am fost grec și pace. Crede-mă. Dar de mult deja... aproape un an. Am și uitat totul.

— În fine spune ce crezi? — mă întrebă Săveanu impacientat.

— Nu cred nimic, zisei eu, și mai cu seamă atunci când e vorba de orientala. Ce să-ți spun? Am cunoscut-o, am iubit-o, am întrebat și eu ca și tine pe un tip de e grec, s'a făcut imaginara călătorie la Frankfurt și... am uitat-o! Aceiaș poveste pare a se mai repeta cu variații, și de aci înainte. Asta-i tot. Enigma e descoperită, căci e foarte evidentă... Să mai hem ceva! Ober! zwei grosse münchener!

— Ei bine și cum s'a terminat, mă întrebă el.

Eu, pot ierta ușor prietinel... nu-mi iau nimic pe suflet.

— Chiar și pe o femeie necredincioasă?

— În primul rând!

— Vezi... eu nu sunt așa!

Aurel Săveanu, privi prin geam afară, și își suerună o lacrimă, ce i-ar fi curs poate de nu ne aflam în cafenea și nu eram și eu de față. Îl știam eu. Era un sentimental în toată forma. După vre-o zece minute, prietinel, mă părăsi. Rămăsei singur și începui a privi lumea, ce ațerga afară, veselă. Cerul albastru mă îmbăta și mă nebunea. Aveam nevoie de aer, de aer proaspăt! Trebuia să alerg, ca să-mi astâmpăr bucuria sufletului. Chemai chelnărul, și plăți, apoi eșii afară. La colțul unei strade, observai un polițist grav oprind automobilele, gesticulând, fluerând, aranjând. Alergai țintă spre el, și îi țipai în față: e primăvară domnule, lasă, e primăvară!!

Simțeam, că mă răsbunasem împotriva nesimțirii unui om...

nuirii fondurilor întrebuințate la decorarea orașului. Și de aci încolo încep să vorbească cifrele. Lipsesc atâtea sute de piloți, atâtea sute de scânduri, atâtea steaguri, s'a mâncat atâția bani la cutare furnitură și așa mai departe. Lucruri de cari trebuie să se rușineze și cel pe care le citește.

Pe de altă parte edilii se apară. Este însă o vorbă: până nu faci foc, fum nu iese. Ceva în toată afacerea asta trebuie să fie adevărat.

O concluzie însă e neînălțurabilă: moravurile acestea, cu un colorit atât de oriental, dacă vor mai continua or să ne aducă în halul în care a fost odată Turcia — căci, astăzi precum se știe, bunul simț și dreapta gospodărie a început să înlocuiască acolo corupția din administrație.

Șt. P. Moldovanu.

Dr. Oscar Jászi

despre formarea statelor naționale și chestia naționalităților.

— Recensiune. —

De Dr. Cassiu Maniu.

(Continuare).

Care dintre noi și-a pus întrebarea despre felul cum se nasc statele, cum se înființează statele naționale și marile imperii naționale?! Care politician a rezistat la farmecul deosebit al misterului istoric, ce învăluia originea gloriei romanilor, glorie a cărei explicare o găsim în capitolul V. al cărții dlui dr. Jászi? Iată cum:

Statele moderne în acea măsură se formează în care ele sunt în puțință de a substitui organizația de stat medievală individualistă cu organizația de stat romană naționalistă-imperială. Organizația aceasta romană s'a întemeiat pe doi factori esențiali pentru formațiunea statelor și imperiilor naționale, anume:

1. *Pe teritoriul compact și fertil atât din punct de vedere geografic, cât și agronomic.*

2. *Pe puțința așezării și alimentării populației țărănești proliferă.* De fapt statul roman, ce se tot extindea, — nu numai cucereste ci totodată colonizează, va să zică tot petecul nou de pământ îl adauge organic la patria mună prin ordinea economică și juridică națională romană. În împărăția romană ordinea socială și cea de stat s'a răzimat totdeauna pe pământ și pe poporul dela țară, când se urnește acest echilibru se începe desagregarea statului roman. *Formațiunea de stat romană ni-se înfățișează chiar dela început ca organizațiunea unui complex mare de pământ în vecinătatea căruia pe acele vremuri nu exista nici o altă formațiune asemănătoare, gata și de o egală valoare politică socială și de rasă.* Alături de prerogativele marelui aristocrației latifundiale, puterea de stat este în mâna triburilor libere și înarmate țărănești. Cum se întindea pământul roman așa se înmulțeau triburile. În cursul cuceririi întregii Italii numărul triburilor se urca dela 21 la 33. Contrar particularismului grec, la romani dreptul civil se da cu mare liberalism. În astfel de împrejurări evoluția romană înaintează statornic și neîntrerupt către unitatea națională. Dialectele din Italia se sting pe rând și țara întreagă ne înfățișează unitate de limbă și de economie națională tot mai desăvârșită. Pe când în Ellada unitatea vieții nu a atins puțința înjghebării unității politice, la romani regimul imperial zidește ordine de stat politică puternică, prin zdrobirea fracțiunilor oligarhice. Ceea ce se spune în școale, că a fost decadența moravurilor antice romane republicane — nu e altceva decât unificarea imperiului roman, ce una după alta mătură particularismele teritoriale și certurile sângeroase ale oligarhilor de prin orașe. Ceea ce lui Filip Macedoneanul îi

succede numai vremelnic și la suprafață împăratul Augustus — *mulțumită forței de coeziune a unui teritor agronomic urias* — realizează pentru multe veacuri înainte. Locul senatului oligarhic îl ocupă tot mai deplin Cezarul salutat ca un Zeu, Cezarul întemeietor de pace și de ordine. Curentul acesta unificator și împăciitor penetrează împărăția întreagă romană. În urma acesteia pas cu pas se răspândește limba, cultura și dreptul civil roman. Atât dezvoltarea națională, cât și politica conștientă gravitează spre un țel: a uniformiza, a zdrobi particularismele, a ralia toate neamurile în libertatea dreptului roman. *Lumea romană este astfel icoana unității, a păcii, a asimilațiunii civilizatorice.* Cu tot dreptul zice James Bryce în *Studios on History and Jurisprudence*, pag. 28, 42, că „Europa de sud și dela apus sub Hadrian și sub Antonini s'a bucurat de ordine mai perfectă, decât, care a fost chiar până în zilele noastre. Aceasta liniște nu a fost tulburată prin certuri de rasă și religioase, căci toate deosebirile de naționalitate au dispărut în fața majestății ideii romane”...

Extinderea treptată a dreptului cetățenesc roman asupra coloniilor, — înrîurinta simetrică și egalitară a dreptului roman, — apăsarea guvernului egală asupra tuturor supușilor, — venirea în atingere a neamurilor — în urma negocului de bunuri și de sclavi, — au contopit tot mai mult popoarele din imperiu, zice tot acel scriitor.

Iată explicarea de care ne împărtășește dr. Jászi asupra faptului de mare importanță, pentru noi români, că statul roman a fost un stat emnamente național și că statele moderne numai așa pot deveni naționale, dacă au acele mijloace naturale la îndemână, pe cari le-am înșirrat aci.

Și de fapt toate semnele arată, că imperiul roman în cele de pe urmă veacuri ale sale a adus la mare înflorire simptomele statului național modern: centralizațiunea, ordinea de drept unitară, comunicația excelentă, slăbirea legăturilor locale particulariste față cu gravitațiunea romană, puterea de asimilare triumfătoare a limbii și culturii romane. interese și aspirațiuni comune, întărirea spiritului democratic în genere. E fresc, că acest curent s'a pornit numai, dar nu și-a putut ajunge deplinătatea.

Noi români învățăm din aceste strălucite expuneri multe adevăruri mari politice și ne câștigăm totodată convingerea, că ideea de stat, ideea egalității, ideea dreptului natural, și ca urmare ideea națională, sunt idei romane. *Cu aceste idei au civilizat străbunii noștri romani lumea antică și tot aceste idei luminează departe înainte calea omenirii.*

Va să zică gloria națiunilor atârnă dela triumful ideilor celor mari umanitare. O națiune, ca și omul singuratec, numai atunci e mare, când își închină toată viața sa unei idei luptând pentru triumful adevărului, al dreptății și al luminei, din care vor izvorî toate celelalte idei și concepțiuni fericitoare pentru omenire, pentru propria națiune.

Intrat odată un popor într-o categorie cu un așa popor glorios ca poporul roman prin aceea, că își ști întemeia statul propriu național, — prin limba, cultura și ordinea economică națională, prin acea statornicie în virtute ce creiază caractere romane antice proverbiale, — el devine un reprezentant vrednic al ideilor ce fac triumfătoare națiunile în lupta cea eternă pentru civilizație și cultură.

Forma și spiritul imperiului roman sunt îndrumătorii cei mai autentici pentru neamurile ce stau în preajma rezolvirei problemei mari a alcătuirei marilor state naționale.

Dela frați

DIN ROMÂNIA.

Noul liceu militar dela Mănăstirea Dealului. Alaltăieri dimineață, la orele 10 și 20, au sosit la Târgoviște cu un tren special dnii general Argetoianu, ministru de război, cu dna, C. C. Arion, ministru de interne, Ion Lahovary, ministru de domenii cu dna, Nicu Filipescu, directorul onorific al liceului militar dela mănăstirea Dealului, generalul Boteanu, Bastaki, șeful de cabinet al ministrului cultelor, colonelul Lupescu, preotul Dolinescu, Gheorghe Lazăr, Pavelescu, Cartoian, Nicolescu-Osiu, profesori la noul liceu militar, maior Vasile Ionescu, căpitan Alimănescu, Beldiman, șeful de cabinet al primului ministru, arhitectul ministerului de război, Rais, N. Iorga etc. În gara Teiș unde s'a oprit trenul special, distinșii oaspeți au fost întâmpinați de dnii general Cottescu, comandantul diviziei III-a, generalul Văleanu, comandantul brigăzii a VI-a de infanterie, Victor Baranga, prefectul județului Dâmbovița cu dna, Gonzlav Ionescu, primarul orașului cu dna, Alex. Popescu directorul prefecturii, Grigore Ștefu, polițaiul orașului, colonelul Portocală, comandantul școlii de cavalerie, loc.-colonelii: Vlădescu, Anastasiu, Praporgescu, procuror Antonescu, Theodosiu, revizor școlar, maior Olteanu, comandantul noului liceu militar, Lesco, mare proprietar, Iancu Grigorescu, senator, Pruneanu, inginerul județului și alții. La orele 10 și jum. oaspeții, în automobile și trăsuri, au plecat din gara Teiș și au sosit la orele 11 la mănăstirea Dealului.

La sosire, într'un frumos pavilion de verdeată, construit de d. căpitan Răducănescu, dirigințele lucrărilor noului liceu, s'a oficiat un serviciu religios de cătră protoereul județului, Vasile Alexe, înconjurat de cinci preoți. După serviciul religios s'a citit pergamentul scris de caligraful Ion Braha. Documentul a fost semnat de toți cei prezenți. A luat cuvântul d. general Argetoianu, ministru de război, arătând însemnătatea noului liceu militar. Au mai vorbit apoi dnii Ion Lahovary, ministru de domenii, C. C. Arion, ministru de interne și Nicu Filipescu. După aceasta s'a zidit pergamentul în piatra fundamentală.

La orele 12 și jum. a avut loc banchetul de 60 tacâmuri oferit de ministru de război.

*

Marile serbări școlare de gimnastică din parcul Carol I. În parcul Carol I., s'au organizat duminică mari serbări de gimnastică de cătră profesorii de gimnastică ai școalelor secundare din București. Arenele Romane, de obicei așa de tăcute și goale, luaseră un caracter sărbătoresc. Cu toate că nu se permitea intrarea decât celor cu bilete, locurile erau toate ocupate, într'un vălmășag de culori și de mișcare.

La orele 6 își fac apariția elevii liceelor: Lazăr, Sf. Sava, Matei Basarab, ai gimnaziilor Șincai și Cantemir, și seminarului Nifon și elevii diferitelor școale. Se începe defilarea în sunetele muzicii, după care se încep exercițiile și jocurile gimnastice, în următoarea ordine: Exerciții libere de ansamblu, executate de elevii tuturor școalelor sub conducerea dlui Stăiculescu. Exerciții libere executate de elevii școlii de aplicație sub conducerea dlui D. Ionescu. Exerciții de bastoane și măciuci executate de elevii gimnaziului Șincai, sub conducerea dlui Bădescu. Exerciții libere executate de elevii liceului Matei-Basarab și gimnaziul Cantemir, sub conducerea dlui Velescu. Exerciții cu prăjini executate de elevii liceului „Lazăr”, sub conducerea dlui C. Pavelescu. Exerciții cu bastoane și măciuci executate de elevii școlii normale sub conducerea dlui Ionescu. Jocuri naționale executate de elevii liceului Matei Basarab

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin“.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Sbécheny tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de pret.

și gimnaziul Cantemir, sub conducerea dlui Vellescu. O ultimă procesiune cu drapelul prin fața publicului, și apoi serbarea a luat sfârșit.

Lumea s'a retras apoi într'un imens grup compact spre centru. Pe drum elevii au intonat câteva cântece patriotice.

„Mocani proști.”

Fariseism și ospitalitate — patriotică. — In atențiunea studenților români dela școalele medii. — Dela o emulație de gimnastică a elevilor.

De cumva a săvârșit ceva bine contele Apponyi, atunci e, că în calitate de ministru al cultelor a oprit emulațiile de gimnastică pentru școalele medii și așa studenții români au fost ferți de o sumuliță de nedreptăți comise din partea juriilor.

Reînviată odată sub ministrul muncii naționale contele Zichy, emulațiile de gimnastică, s'au putut din nou convinge studenții români despre imparțialitatea patrioților. Parcă ar fi fost să se primejduiască ideea de stat național dacă nu se întâmplau acele bruscări așa după cum s'au întâmplat. Dar să trec la obiect.

În primele zile ale lunii iunie au avut loc la Cluj emulații de gimnastică, la cari au luat parte peste 30 de gimnazii din districtele Clujului, Orășii și Timișoarei. Dintre gimnaziile românești s'a anunțat singur gimnaziul superior din Beiuș. A fost însă contramandată participarea, fiindcă directorul suprem a fixat examenele verbale pentru maturitate pe 4—5 iunie și cei mai buni gimnastici îi are chiar clasa VIII. Celelalte gimnazii românești, precum și cele săsești, nici nu s'au anunțat, nici n'au participat. Atâta a fost destul ca neobosiții veghetori ai ideii să alarmeze lumea șovină, să tune în contra gimnaziilor amintite, să vadă în atitudinea lor spirit dușmănos maghiarilor, care tind să înstrăineze încă din frageda tinerețe inteligența română de inteligența maghiară. De aici absența gimnaziilor române, *ca nu cumva tinerii să cunoască imparțialitatea și ospitalitatea maghiară, iar suvenirile plăcute să-i apropie de națiunea generoasă.*

Patrioților totuși li-s'a dat ocazie să-și arate dragostea nefățărită, căci deși nici un gimnaziu românesc n'a luat parte, totuși o mulțime imensă de studenți români, cam 300—400 și-au putut câștiga cele mai bune impresii, s'au putut convinge, că ce pot câștiga la emulații de gimnastică.

Sufletul Clujului, studențimea universitară evreo-maghiară, a vestit prin oraș încă în prezenta emulațiilor, cari gimnazii au elevi români și deja la întimpinare le-au adresat epitetul batjocoritoare dintre cari, cel mai măgulitor era: „mocani proști”.

S'a făcut cauză națională din emulații și ca prestigiul națiunii să nu piardă s'a dat lozincă în sensul ca față de „mocani” trebuie să iasă învingător cutare gimnaziu calvin sau de al săcuilor.

Câte nedreptăți, sforțări nerușinate, s'au făcut pentru reușita săcuilor s'a văzut din cazul gimnaziului de stat din Gherla, ai cărui gimnastici sunt în majoritate români. Din nefericire soarta le-a adus aproape pe toate gimnaziile săcuiești la luptă fătășă cu grupul Gherlei, care în emulația principală cu „mingea cu ureche”, i-a strivit nu altceva pe falnicii săcui. În luptă de 2 zile românii din Gherla au învins 6 gimnazii cu 28 față de 4 goaluri. Afară de emulația principală tot românii au ajuns primii: Teofil Morariu (gherlan) a făcut record cu aruncatul cu globul de 7 jum. chilogramme. Tot Morariu a ajuns cel mai frumos rezultat cu saltul său de 168 cm. înălțime. În al doilea loc a ajuns Octavian Salvan (gherlan) cu 164 cm. Cei dintâi în fugă, în urcat au fost tot români: Șerbovan (lu-goian) și Prigona (gherlan).

În luptele fătășe au ieșit în toate românii învingători; în celelalte emulații (paralele, fus, cal) unde juriul hotărăște învingerea au fost declarați în ciuda celor mai obraznice nedreptăți săcuii.

Cu toate acestea steagul oferit de damele din Cluj celui mai puternic gimnaziu era să-l dobândească români din Gherla — dar s'au prezentat baronului Jozsika, președintele juriului, studenții universitari și i-au dat spre știre că în acest caz vor avea loc cele mai regretabile demonstrații în contra „mocanilor” din Gherla și ar fi bine dacă s'ar preveni, dându-se steagul ori și cărui alt gimnaziu. Poate că președintelui „ideea” i-a convenit și a dat steagul gimnaziului din Vârșeț. Pe gherlani i-a degradat în al patrulea loc după un gimnaziu calvin, respective unul săcuiesc. Celelalte gimnazii, cu elevi români, au ajuns abia ultimele după șirul lung al săcuilor.

Nedreptatea mârșavă a consternat chiar și corpul profesoral din Gherla, care a cerut satisfacție, dar înzădar. Bieții români scârbiți de atâta nedreptate s'au putut convinge despre ospitalitatea și imparțialitatea maghiară, și-au câștigat un geamantan de suvenir, pe care profesorii maghiari din Gherla abia ajunși acasă, i-au rugat să le uite — tot în numele ideii de stat.

Din parte-ne regretăm alături cu presa șovină, că gimnaziu român n'a luat parte și că ștrobolobitor din Cluj li-s'au răpit cea mai prielnică ocaziune de a-și manifesta ospitalitatea patriotică față de puii de agitatori. Deviza noastră: să ne cunoaștem, a dat greș și ne mângâiem cu credința ca cel puțin elevii români dela gimnaziile de stat au gustat binefacerile găzduirii maghiare.

I. P.

Cronică externă.

Războiul italo-turc.

Viitorul insulelor ocupate. Deputații insulelor Rhodos, Coș, Patmos, Leros, Calymnos, Symi, Charchatos, Casos, Astropalia, Nisiros, Tilos și Charcki, ocupate toate de Italia au convenit pe insula Patmos ca să se consulte despre viitorul insulelor. Deputații locuitorilor au hotărât, ca să înainteze prin generalul Ameglio un memorandum guvernului italian cerind încorporarea acestor insule la Grecia. Întru cât această cerere a lor nu s'ar putea satisface cer autonomie deplină pentru aceste insule. Odată cu această hotărâre locuitorii insulelor au arborat pe toate insulele ocupate drapelul cari reprezintă cruce albă pe un câmp albastru.

*

De pe câmpul de războiu. Telegramme sosite din Derna la Roma anunță, că trupele italiene din Tripolitania în cea mai mare parte sunt bătute de tifos. Zilnic mor 10—15 soldați italieni de acest morb care în această epocă a anului e mai periculos ca ori când. Cele mai multe îmbolnăviri s'au constatat în regimentele 7 și 35. Numai din aceste două regimente au murit până acum peste 900 soldați. Primejdia cea mai mare o constituie faptul că trupele italiene nu au fost prevăzute cu cele de lipsă pentru o astfel de epidemie.

*

Campania din Tripolitania și partidul socialist italian. „Socialistische Monatsheft” într'un lung articol ocupându-se de războiul italo-turc descrie poziția luată de partidele socialiste din Italia în următoarele:

Războiul cu Turcia a sămănat discordie în sânul partidului socialist italian și a adus o adâncă neliniște în mișcarea muncitorilor. Cu toate acestea ar fi falsă afirmarea, că criza care sgudue acum socialismul în Italia ar fi provocată de o deosebire de păreri în privința chestiunii coloniale, că ar fi o ceartă de idei între partizanii și dușmanii sistemului colonial. Spiritul

italian nu se prea pasionează pentru chestii pur teoretico-științifice. Majoritatea socialistilor italieni a refuzat de a cerceta problema principală a expansiunii coloniale și s'a mărginit numai în a-și exprima într'un senz sau în altul părerea asupra poziției pe care o va trebui să o ia partidul față de război și urmările sale. Dacă atunci, când s'a votat suveranitatea Italiei asupra Lybiei toți deputații socialisti au votat contra, au făcut-o pentru a nu lăsa partidului răspunderea războiului. Deosebirea de idei stă numai în măsura în care grupările socialiste vor să facă opoziție războiului. Stânga socialistă cere ca să se facă opoziție violentă tuturor partidelor cari au vorbit sau au permis războiul; dreapta crede că trebuie să se mărginească în a separa responsabilitatea partidului față de guvern. Pentru a înțelege motivele acestor două atitudini trebuie să examinăm situația politică a Italiei în momentul de față. Aici autorul articolului face o comparație a Italiei de azi în ceea ce privește situația economică, financiară și politică cu aceea a Italiei de acum 15—20 ani, când era vorba de cucerirea Erythreii, ajungând la concluzia, că o expansiune colonistă în stare mizerabilă a Italiei de acum 15 ani era o nebunie.

Din pricina emigrării intensive — continuă autorul — de vre-o zece ani încoace, condițiile economice ale Sudului Italiei s'au îmbunătățit mult. Tărani, cari au strâns bani în America, și cari întorși în mare număr au cumpărat terenuri întinse în Sicilia, deprinzându-se astfel să iacă călătorii peste Ocean au devenit prieteni ai colonizării. Intre astfel de împrejurări e peste puțină de a face o opoziție războiului, o opoziție care să aibă reușită.

*

Alianța sârbo-bulgară. Corespondentul din Paris al ziarului „Pester Lloyd” a obținut un interview cu un diplomat balcanic aflător acolo.

Acesta a declarat că alianța sârbo-bulgară există într'adevăr, încă deastă primăvară, dar ea are numai un caracter preventiv, ambele țări angajându-se să se apere reciproc în orice întâmplare.

Regele Muntenegrului știe de această alianță și nu are nimic contra; e probabil că și România privește cu plăcere alianța, având și ea interese identice.

Pe de altă parte Austria e mulțumită că lucrurile se îndreaptă spre federația balcanică fără auspicii rusești.

Astfel se explică faptul că regele Ferdinand a fost primit cu atâta pompă la Viena: el venea în numele păcii.

Despre convenția vamală sârbo-bulgară, diplomatul declară că ea e dorită de ambele țări, dar și că a desteptat nemulțumirea Austriei.

Regele Ferdinand caută acum modalitatea de a încheia convenția fără ca interesele Austriei să sufere.

Altă chestie care preocupă mult pe regele Ferdinand este căsătoria prințului moștenitor Boris, al cărei caracter politic este foarte important, ca fiind în măsură de a arăta clar situația internațională a Bulgariei.

Cercurile politice din Viena, unde interviewul a atras mare luare aminte, cred că el vine chiar din Viena și că „din Paris” este pus numai pentru a masca aparențele.

*

Situația în Dardanele. Un corespondent de război al ziarului „Secolo” a reușit să ajungă în Dardanele în uniformă unui ofițer de marină francez și pe bordul vaporului egiptean „Somanich.”

El declară că afară de porturile Namajich și Tschanak, toate celelalte nu ar putea opune decât prea puțină rezistență.

Un atac al unei flote moderne nu numai că ar reuși, dar ar fi chiar nepericlitat.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.

Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Correspondentul a vorbit apoi cu martorii oculari ai primului bombardament.

Aceștia i-au făcut importante declarații. Turcii au avut 50 răniți; forturile bombardate au fost rău avariate. Timpul cât Dardanelele au fost închise a fost întrebuințat pentru reparațiunea acestora.

În dreptul fortului Nagara, el a văzut 4 curasate și numeroase torpiloare turcești.

Din conversațiile avute reese clar că Said-Pașa ar fi dispus să încheie pace, dar că comitetul Junilor-Turci nu vrea să aprobe acest pas deoarece nu prezintă suficientă garanție.

Conflictul între Vatican și patriarhia armeană. Din Constantinopol se comunică: În urma promulgării scrisorii apostolice care amenință cu excomunicarea pe membrii consiliului administrativ al patriarhatului armeano-catolic, consiliul intrunindu-se, a adresat Papei o telegramă în care spun că dâșii nu au lipsit niciodată de supunere față de biserică și regretă informațiunile greșite ce s'au dat la Vatican.

Consiliul nu se ocupă cu afacerile bisericesti și va trimite la Roma un memoriu. Consiliul a și pregătit memoriul către Poartă cerând recunoașterea oficială care va trebui să-i permită administrarea bunurilor comunității și să întreprindă raporturi cu guvernul fără mijlocirea patriarhului.

Fuga prim-ministrului Taongsoai. Prim-ministrul Chinei a părăsit pe neașteptate Pekinul. Faptul acesta a pricinuit o neliniște mare în cabinetul chinez, neputându-se explica călătoria grăbită și neașteptată a șefului de cabinet. Președintele republicii Juansikai a trimis duminică pe secretarul său Liangsi cu un tren special la Tientsin, ca să-l provoace pe prim-ministru a se reîntoarce la postul său. În urma unei hotărâri a consiliului miniștrilor, Liangsi a fost autorizat să plece a doua oară cu aceeași misiune la Tientsin.

Se pare însă, că Taongsoai nu voiește cu nici un preț să se mai reîntoarcă. Explicarea cea mai probabilă pentru aceasta ar fi acel comunicat al autorităților din Kanton, care anunță lansarea unei proclamații de neatârnamare. Divizia militară mandșuriană încercată în palatul de vară, a plecat la Peking cu scopul hotărât de a pretinde plățirea soldei. Trupele credincioase lui Juansikai au ieșit în calea soldaților nemulțumiți și astfel au împiedecat izbucnirea răscoalei. După știrile sosite din Lauzi și Santung și acolo sunt în pregătire răscoale, din cauză că soldații nu-și primesc solda. E mare nevoie ca guvernul chinez să primească urgent bani în scopul acesta. Guvernul s'a și adresat grupei financiare internaționale în chestia aceasta și aceasta i-a votat 3 milioane taeli. Cu toate știrile aceste neliniștitoare influența lui Juansikai crește din zi în zi și situația se ameliorează.

O telegramă sosită ulterior din Peking anunță că Taongsoai intenționează să-și deie demisia, deoarece nu mai are încredere în partidul său și în străini. Guvernul chinez face tot posibilul pentru ca să-l abată pe Taongsoai dela gândul de a demisiona.

Lordul Beresford contra alianței cu Franța. Fostul comandant al flotei engleze din Mediterană a adresat ziarelor o scrisoare în care protestează împotriva noii dislocări a flotei și împotriva retragerii flotei engleze din Mediterană. Declară totodată, că planul guvernului englez de a încredința Franța cu apărarea intereselor britanice în Marea Mediterană, va nimici total prestigiul imperiului britanic.

Revoluția în Cuba. Acum vre-o câte-va săptămâni între negrii de pe insula Cuba a izbuc-

nit revoluția, care după o telegramă sosită mai recent din New-York ia proporții tot mai mari, încât guvernul Statelor-Unite va fi silit a se hotărî la o intervenire, cunoscându-se slăbiciunea guvernului cuban pentru a putea înăbuși revoluția. Terorismul pe care-l desvoaltă negrii răsculați a înspăimântat pe toți locuitorii ținutului Elcobre cari s'au refugiat dinaintea lor în oras. Șeful răsculaților e un general, anume Antomarchi, care a lansat o proclamație în zilele trecute, în care se declară, că toți străinii cari în timp de 24 ore nu-și vor părăsi avutul lor, vor fi executați.

Aceasta ar fi o retorsiune pentru procedura trunchilor cubane cari afirmative ar fi ucisi pe negrii, cari nu iau parte la revoluție. Antomarchi s'a adresat către consulatele străine întrebându-le că, ce să facă cu averile oamenilor executați și totodată a adăos că, dacă nu va primi răspuns la timp va pustii totul cu foc.

O rază de lumină în întunericul din Sătmar.

Duminică în 9 l. c. a avut loc examenul dela școala română gr.-cat. din Șişești, unde clasele inferioare le conduce învățătorul Ioan Bodea, iar cele superioare zelosul învățător diriginte Ștefan Onul.

După săvârșirea serviciului divin, la orele 10 a. m. se începe examenul, care a fost ascultat cu mare dragoste de un public numeros. Școala înzestrată cu toate cele de lipsă era plină de fețe vesele, cari așteptau cu drag examenul. M'a pus în uimire colecția de minerale, un adevărat muzeu, care numără vre-o câteva sute de exemplare — meritul părintelui Lucaciu. Sunt acolo minerale din Brazilia, Australia, India, etc.

Cu lacrimi în ochi ascultau părinții răspunsurile copiilor lor, deoarece câțiva ani nu au gustat rodirile frumoase ale învățaturii românești, fiind în activitate școala de stat. Acum însă, când nici un singur băiat nu a cercetat acea școală — laudă părintelui Lucaciu — școala românească a cuprins la sânul său aproape 200 de copii de școală.

Capelanul Victor Fărcașiu prin catechizarea sa corectă a arătat întru toate, că e adevărat părinte sufletesc și român iubitor de neamul său, purtând grijă mare de odraslele tinere, cari vor fi odată stâlpi puternici ai bisericii și ai neamului nostru.

O adevărată sărbătoare națională a fost examenul din Șişești.

Când un micuț din clasa a III-a a declamat:

„Cel ce neamul nu-și iubeste
La ce foc mai și trăește etc.”

atunci s'a auzit o voce:

„Voim să trăim, dar să ne iubim neamul”.

Și așa a durat examenul acesta timp de 6 ceasuri pe lângă entuziasmul cel mai mare, spre ex., când o copilă a ajuns în declamare la:

„Un străin de mi-ar vorbi
Și mi-ar zice: — Vrei să fii
O ființă mai aleasă,
Dar să-ți lași limba de-acasă.
I-ași răspunde: Să mă faci împărăteasă,
Nu'mi las limba mea aleasă.

atunci mai multe voci din cei de față:

„Așa și trebuie, nici noi nu voim să ne-o lăsam odată cu capul.

Mersul în forma aceasta a examenului e în primul loc meritul tinărului și vrednicului învățător diriginte Ștefan Onul, care pe lângă multe altele cu două trialoage compuse chiar de el a arătat întru adevăr, că e învățător vrednic și român adevărat, plin de dragoste și interes pentru creșterea fiilor neamului. De am avea mulți

învățători de aceștia, atunci am putea ajunge la multe cu școalele noastre.

La finea examenului, de toți iubitul capelan prin o cuvântare frumoasă și ascultată cu mare dragoste a salutat publicul prezent arătând însemnătatea bisericii și școalei noastre românești și cât de mare sărbătoare a fost ziua de astăzi pentru românii Șişeșteni.

După aceea a vorbit învățătorul diriginte Ștefan Onul în onoarea părintelui Lucaciu, care deși nu a fost de față, dar inima și sufletul lui au fost acolo. (Multe strigăte de să trăiască.) A salutat pe părinți; îndemnând totodată pe prunci la multe lucruri frumoase și folositoare. Vorbirea plină de inimă, a dlui diriginte a fost acoperită de aplauzele furtunoase ale asistenței.

Scenele dela sfârșitul examenului au fost cu adevărat înduioșătoare. Părinții cu lacrimi de bucurie în ochi dădeau să sărute mâinile învățătorilor și părintelui capelan, mulțămindu-le și urîndu-le zile multe pentru dragostea ce o poartă iubitelor lor odrasle. Auziai ne bătrini, spunând: „Mulțămescu-ți Tie Doamne, că am putut ajunge să văd și aceasta!” Iar elevii, înșirându-se în rânduri de câte doi au părăsit în pas militar sala de învățământ, înțonând marșul „Astăzi fraților români...” „Să trăiască, să trăiască tot ce e român!” Și deslușiai par'că în glasurile lor arginții atâta înțeles pentru vatra de lumină ce o părăseau pentru câteva luni și unde picur cu picur au primit atâtea învățături frumoase și folositoare.

Când vom avea în fiecare sat, în fiecare cătun, o asemenea vatră de lumină, nimic în lume nu ne va mai înspăimânta, drepti și conștii vom merge mereu înainte, tot înainte...

Participant.

Scrisoare din Berlin

Un epilog la sborurile între Berlin și Viena. — Noile săpături și descoperiri în Mesopotamia.

Duminică dimineața, pe un timp nu favorabil, au pornit dela Johanisthal cuceritorii aerului, spre Viena. Și unul câte unul fură înghițiți de ceață...

Rezultatele n'au fost satisfăcătoare, mai cu seamă luând în considerare succesele francezilor pe acelaș teren. Ca un epilog, căpitanul von Pustan din Viena scrie jurnalului de aici următoarele: Dacă privim rezultatele pe cari le-au obținut Francezii cu ocaziunea marelui concurs de aviație, pe care l-a deschis jurnalul „Matin”, când, din opt, trei inși au sburat toate cele șase etape, pe o întindere de 780 de klm. — în cazul acesta ar trebui să spunem limpede că tehnica zborului, în Germania, sau cel puțin în Austria, a stat pe loc. De fapt, însă lucrul nu stă tocmai așa. Dimpotrivă, noi ar trebui să signalăm un important progres, deoarece la întrecerile recente, între condiții, a fost și aceia pe lângă conducător, să fie transportat la locul destinației și un pasager. Luîndu-se în vedere o aplicare practică a acestei inovații la armată, s'a dovedit că aparatele trebuie să fie spre acest scop, lucrate mai solid, prin urmare mai grele, și provăzute cu motoare mai puternice, decât cele ale lui Bleriot și Farman, cu care s'a realizat de altfel concursul jurnalului „Matin”. Aparatele sistem Rumpler și Lohner, se pot aproviziona cu benzină și ulei pentru cinci ore și o greutate dela 900—1000 de klg. Un aviator, s'a putut susține în aer cu un aparat sistem Lohner patru ore, atingând o înălțime de 2000 de metri, fără ca o singură dată motorul de 132 H. P. se reculeze. La cele mai multe nesuccese nu sunt de vină calitățile tehnice ale aparatelor ci graba și nervozitatea, care cuprinde pe aviatori ca o boală, când tocmai pentru sburat se pretinde, ca prime condiții neviolabile: sângele rece și liniștea! Pare că deja la anunțarea concursului recent au lipsit aceste condiții. În

!! Gratis nicăiri !!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLI, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD,

bulevardul Andrassy numărul 20 [Palatul El. Fischer].

primul rînd au fost puse la încercare cu ocaziunea aceasta noi sisteme și aparate, despre cari nu se știa nimic, și nu se cunoștea ce pot presta. De aceea nu e nici o mirare, că s'au semnalat atâtea avarii, până ce nu s'a început adevărata luptă. Cum putea oare fi aduse la concurs aparate, cari nu trecuseră prin nici un botez de încercare, și încă pe o distanță atât de însemnată, cum este cea dintre Berlin și Viena? Din fericire au fost și delăturate dela început. Astfel de experimente însă pot aduce numai pagubă, atât renumelui aviatice în general, cât și industriei naționale. Ele ar trebui făcute, deja dela anunțarea concursului, imposibile și admise numai mașini probate și cu șanse de câștig”.

Cum se vede din aceste cuvinte prea eloquente ale oficerului, Germanii sunt nemulțămîți cu rezultatele lor. Mai le rămân baloanele! Dar ele n'au suferit oare avarii și mai teribile? Pare însă că stăpânii pe cer, o să rămână tot alții, și pe asta le este nemților ciudă!

Societatea orientală germană, ce a ținut zilele trecute ședința sa anuală a prezentat următorul interesant raport despre starea săpăturilor, cari se fac în Mesopotamia. La Babilon, s'a săpat din Decembrie 1911 și până în Aprilie 1912 în trei locuri. S'au cercetat și s'au urmărit mai departe resturile unor puternice fortificațiuni, dela nord și nord-est al turnului lui Nebucadnezar, numit „Rasr”, aflându-se două porți, cu canalele cari trec prin ele. Cu ocaziunea aceasta a fost nevoie a se depărta enorme masse de ruini și a se învinge dificultățile pe cari le prezentau grosimea teribilă a zidurilor și afunzimea lor. Orișicum acest castel ne va oferi în curînd un tablou de o unică însemnatate istorică din toate punctele de vedere. Spre vest dela castelul numit Rasr, s'a cercetat o altă clădire, a cărei ziduri sunt de o grosime de 21 de metri. Aceasta va trebui probabil identificată cu „Zidul din rîu”, amintit într'o inscripție, care servea ca scut împotriva apelor rîului Eufrat. La Assur, s'au început și s'au terminat lucrările pentru descoperirea nu neînsemnată, a temelțiilor unui palat complet, dela începutul secolului al douăzecelea înainte de Cristos. Lucrările au pretins extrem de multă energie și încăpăținare, mai cu seamă din cauza nisipului, pietrelor și ruinelor îngrămădite una în alta, tăindu-se în mijlocul lor adevărate canale, prin cari au fost apoi urmărite. După terminarea și acestei probleme, s'au început alte săpături în apropierea unui templu al lui Nebo, unde se află urmele unor monumentale clădiri antice. Aici s'a aflat un palat din secolul al 14-lea. a. Christos și un templu al zeiței Iștar.

Coresp.

„Concordia” — pentru fondul ziariștilor.

Tipografia „Concordia” a luat frumoasa hotărâre să dea din venitul tipăriturilor de orice fel ce i-se comandă două procente pe seama fondului ziariștilor români din Ungaria.

Această hotărâre a tipografiei noastre ar putea să fie imitată de toate tipografiile românești. Publicul mare are de acum nobilul prilej să spriginească prin comanda ce face un scop dublu: prosperarea condițiunilor de existență a celor mai expuși din rândurile noastre de luptă, a ziariștilor și prosperarea în același timp a unui așezământ de progres

național reprezentat de tipografia „Concordia”, care a fost creiată și este susținută de partidul nostru național, aici în Arad.

Adresa „Concordiei” e aceeași ca și a ziarului „Românul” pe care-l tipărește: Arad, Strada Zrinyi, Nr. 1.

Mandatul deputaților la discreția președintelui camerei.

Ședința de azi a camerei ungare. — Deschiderea noii sesiuni. — Proiectul lui Lukács.

Senzația zilei e proiectul pe care l'a înaintat azi Lukács camerei ungare, proiect menit să înscrie în lege știrbirea dreptului de imunitate al deputaților din parlamentul ungar. În sensul acestui proiect darea afară cu forța armată din cameră a deputaților renitenți nu va mai putea fi acuzat cu trădare de patrie, nici atunci când va lua cele mai extreme măsuri împotriva obstrucției. — Dar să luăm pe rînd evenimentele petrecute în ședința de astăzi.

La orele 9 deputații din opoziție se întrunesc în cafeneaua din fața parlamentului și discută aici atitudinea ce-o să ia în ședința de astăzi. Aproape două ore întregi se sfătuiesc aici și apoi, câteva minute înainte de 11 pleacă spre parlament. La intrare îi întâmpină ca și ieri inspectorul de poliție Gersici și somează pe aceia cari au fost excluși dela ședință să se depărteze. Deputații protestează, câteva sute de oameni adunați în fața parlamentului îi aclamă sgomotos și uidiuiesc poliția, pe Tisza și întreg regimul. Cu baionetele întinse poliștii și jandarmii năvălesc în mijlocul mulțimei și în câteva minute o împrăștie. În sfârșit și deputații, convinși de zădărnicia protestelor lor, pleacă spre clubul partidului popular, unde țin apoi o conferință intimă.

La orele 10 și jum. se deschide ședința sub președinția contelui Tisza. Sunt de față vre-o 120—150 de deputați guvernamentali. După împlinirea formalităților obișnuite se ridică premierul Lukács și anunță că a sosit un autograf din partea M. Sale. Se dă cetire autografului regal, prin care noua sesiune parlamentară se declară deschisă și se trece apoi la alegerea biroului camerei. Sunt aleși tot funcționarii cei vechi. Deasemenea și comisiile parlamentare rămân aceleași și în sesiunea de azi deschisă.

Ministrul de honvezi Hazai depune pe biroul camerei proiectul asupra contingentului de recruți. Debaterea acestui proiect va urma în ședința de mâine.

Ce cere Lukács.

Atențiunea camerei se îndreaptă acum asupra prim-ministrului Lukács, care se ridică să vorbească. Vorbește foarte scurt. Amintește de evenimentele regretabile ce s'au petrecut săptămânile trecute în camera ungară și cari au provocat atâtea amărăciune în sânul poporului ce așteaptă o activitate rodnică dela parlament și nu scene de bâlciu. Spune că numai printr'o reformă radicală se va putea pune parlamentul la adăpost de pornirile neserioase ale unor deputați, cari în loc să contribuie la promovarea binelui țării, vin aici numai să împiedece pe cei dornici de muncă și progres. Pentru a se pune capăt stării nesănătoase din viața parlamentară ungară, guvernul înaintează un proiect ce cere modificarea punctelor 10 și 11 a art. IV. de lege din 1848 în sensul următor:

Președinții ambelor camere ale parlamentului pot recurge la forța militară sau polițienească în caz de renitență a deputaților excluși dela ședințe. Dacă deputatul exclus va veni totuși

la ședințe, împiedecând prin asta mersul normal al desbaterilor, el va fi îndrumat înaintea comisiei de imunitate și dacă aceasta va constata renitența lui repetită, mandatul ce l-a primit din mâinile alegătorilor va fi declarat nul, iar deputatul astfel privat de drepturi va pierde chiar dreptul de a mai candida în vreun cerc oarecare în sesiunea aceea parlamentară, în care și-a pierdut mandatul.

Majoritatea a primit cu aplauze furtunoase proiectul lui Lukács. Ședința s'a închis la orele 11 și jumătate. Opoziția e extrem de revoltată împotriva lui Lukács. Pe azi seara a convocat conferință specială, în care se va ocupa cu numitul proiect al lui Lukács.

În ultimul moment aflăm că la intervenția foștilor președinți ai camerei Berzeviczy și Ná-vay, prim-ministrul Lukács a declarat că va amâna pe toamnă discuția proiectului, pe care ar dori să-l rezolve în înțelegere și cu colaborarea opoziției.

Azi la orele 11 a ținut și camera magnaților o scurtă ședință, în care s'au ales notarii și majordomul casei de sus. N'au participat la ședință decât numai 24 de membri. După alegerea comisiilor ședința s'a declarat de închisă.

O mică confuzie.

Suceava, 17 Iunie 1912.

Intr'un ziar dela noi, de altmintrelea foarte serios, care a fost foarte bine primit în cercurile literare și politice din țară și din Ardeal — și o și merită — scrie un domn tot atât de serios, cunoscut ca cugetător adânc, stilist de frunte și ca cronicar fidel, deși câte odată aspru, al mișcării noastre sociale câteva rânduri de-o profundă cugetare și frumoase despre „democrația” noastră. Autorul face însă o mică greșeală — pe care noi vom încerca s'o îndreptăm, fără să fie cu supărare — când confundă „democrația” degenerată și caricaturisată a unor politicieni dela noi cu democrația mondială, pe care se bazează toată viața socială și politică a omenirii de azi.

E drept că sub scutul ei s'au furișat în concertul lumii de azi și oameni incompetenți și ireponzabili cum e cazul la noi în Bucovina — însă această apariție bolnavă nu se datorește principiului democratic, ci mai mult unor împrejurări de altă natură. Și totuși se pare că și democrația se apropie de o criză, care poate fi numai trecătoare — căci judecând după unele semne ce le vedem azi, viitorul apropiat nu e al unei aristocrații de titluri, de sânge, lucruri pe cari azi oamenii pun puțin preț, nu e al unei aristocrații intelectuale, care e așa de greu de definit, ci al unei aristocrații de bani, a unei plutocrații, primejdioase — gândiți-vă numai cum trec cele mai mari și mai frumoase opere de artă pe încetul Oceanul în America miliardarilor! — și singura stavilă în fața unei înstăpâniri definitive a acestei aristocrații de bani e, pentru mișcarea economică, cooperația, și pentru viața socială și politică o cât mai întinsă democratizare a societății, care însă n'are voie să fie excesivă: s. ex. biserica trebuie să rămâie neatinsă.

Democrația adevărată e națională, nu vânează popularitate, respectă tradițiile și credințele unui popor — n'avem decât să privim mișcarea naționalist-democrată din România! — și nu mai prin ea alegătorii pot deveni conștienți și incoruptibili și tocmai de aceea e și mai largă ca o aristocrație, care are totdeauna anumite margini și anumite rezerve — mai ales că în politică și în stat nu importă calitățile spirituale sau știința cuiva, ci munca corporală sau spirituală, ce o prestează ficcare. Dacă ar veni în fine ceasul să împărțim oamenii după calitățile lor spirituale, avem noi o împărțeală cu mult mai bună și mai simplă: proști și cumiți — și n'ar mai trebui să alergăm până la „aristocra-

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, văpsitor de pânuri, curățitor chimic și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

Totfelul de laine pentru bărbați, femei și copii se curățesc pe cale chimică, ori se văpsesc. Albiturile devin albe ca zăpada. — Se primesc albituri pentru călcat.

ția intelectuală”, care singură ar fi îndreptățită, însă totuși rătăcește într-o sferă cam nebuloasă, mai ales că ne lipsește un criteriu, după care s'o judecăm. Dealtminte, ea e o tradițiune, care până acum încă n'a fost desmintită, că cei cuminți și pricepuți merg la frunte și cei cu calități spirituale mai inferioare la... coadă — ar fi bine să se iee și la noi în seamă acest mărgăritar de înțelepciune!

Autorului articolului amintit îi trebuia însă un argument în lupta ce se duce contra preinsei „democrației”, degenerate și corupte — specialitate bucovineană — și a lunecat pe un teren unde poate nu se simte sigur; în orice caz a fost preocupat și pripit, când a zis că democrația în genere e când cocotă, când Xantipă, pe când în realitate nu e decât o fecioară dela țară, cu ochi vioi și plini de poezie. Se înțelege că nu i-a fost greu să afle argumente și citații — se pare însă că a cetit numai pe autorii antidemocrați — însă a uitat un lucru: o aristocrație degenerată poate face tot atâta rău, dacă nu mai mult, ca o democrație degenerată — răul la noi nu e în democrație, ci în starea morală decăzută a unei părți din societatea noastră. Luptând contra „democrației”, cu care posează unii dintre politicianii noștri, nu vom putea folosi aproape nimica prin aceea că cităm pe Louis Legrand sau pe Emile Faguet, ci trebuie să ne străduim a educa și a instrua masele, așa ca să fie imposibilă o „democrație” cum e aceea dela noi — un astfel de politicianism corupt și degenerat trebuie să se fringă față de puterea morală a mulțimei, care dacă încă n'o posedă, trebuie să i-o dăm. Se înțelege că „ciomagul” n'ar putea juca și aici rolul unei argumentări. „Acelaș regim, dar altă educație, alte suflete. (D. Tomescu.) Aceasta ne trebuie.

Când masele vor fi atât de conștiente, atât de luminate, cum sunt ele în alte părți, atunci nu poate fi nici o primejdie în democrație.

Democrația în principiu e cea mai sănătoasă direcție în viața socială și politică a omenirii, prin faptul că ne descoperă toate scăderile și toate calitățile unei societăți, ajutându-ne a le îndrepta pe cele dintâi și a le intensifica pe cele din urmă. Educația politică a poporului nu se poate face, introducând un regim al celor „puțini”, ci printr-o luptă de idei, ținută la nivelul cerut de regulile societății și ale buneicuvinte, fiindcă, presionând masele într-o astfel de luptă, le învățăm a gândi, a judeca, a deosebi binele de rău.

Însă să nu facem multe teorii — mai ales că ele pentru Bucovina n'au nici un rost! Deși politicianii noștri își dau cea mai mare silință să ne producă iluzia unei lupte între două curente de idei, noi tot privind numai ceva mai adânc vedem, că totul se mărginește la o ciocnire de interese personale, care începe a demoraliza tot mai mult poporul: unii crezând că lovesc în preoți, lovesc în biserică, alții crezând că lovesc în învățători lovesc în școală.

În alte locuri biserica și școala trăiesc în cea mai bună armonie muncind împreună, apropiindu-se tot mai mult de idealul unei educații de-săvârșite a poporului, — și la noi sunt învățate de moarte grație activității dezastruoase a unora dintre politicianii noștri. Noi nu vedem o oaste de oșteni însufleții cu toții de acelaș ideal, noi vedem numai o ceată de ahtiați după glorie ieftină și interese particulare. Și mulțămii lor cele mai însemnate instituții ale unui popor, biserica și școala, au fost discreditate, au fost trase în noroiul luptelor „politice”, așa că poporul e cuprins de îndoială și începe a și pierde încrederea în conducătorii săi, cari pe lângă că sunt „firești” ar trebui să aibă și atâta dragoste de neam și să lase cearta și vrajba, în seama politicienilor, pentru cari aceasta e siguranța lor rațiune de a fi. Menirea lor e să educe poporul, iară nu să se certe, ca reprezen-

tanți ai celor două curente de idei, cu atât mai puțin a celor doi clici de politicieni. Luptele de „principii” să le lăsăm în seama viitorului, astăzi, când e vorba de existența unui neam părerea unuia sau altuia dintre cei „puțini” nu ne importă — că o luptă de idei care s'ar mărgini numai la aceasta, fără tendința de a sparge rindurile oșterei noastre și așa de mici, ar fi folositoare și fecundă nu mai încapă vorbă, însă principiul național trebuie să triumfe deasupra tuturor, și „democrația” sau „aristocrația” s'o lăsăm să mai doarmă câțiva ani, căci deocamdată o luptă pe tema aceasta nu ne poate folosi — că democrația e mai mult ca o cerință, e o necesitate a timpului nostru și că va avea încă mulți dușmani „peremptori”, cari se feresc de „cocote” și de „Xantipe”, putem s'o prorocim de pe acum, însă nu credem că aceasta e cea mai însemnată chestie, care ar avea săi pasiuneze pe Românii din Bucovina.

Priviți în jurul d-voastre, dlor și îngroziți-vă, de ce veți vedea! Țăranul în unele locuri n'are ce mânca și e strimtorit de evrei, cu toate că l-a fericit Dumnezeu cu atâți „desrobitori”. Preoții și învățătorii satelor au fost învățate cu de-a sila de politicianii noștri și sunt cuprinși de-o patimă oarbă, fără să vadă că sunt trași pe sfoară de niște intriganți iscusiti. Inteligența dela orașe orbceăiește în mrejele unei culturi străine, care o corupe și dacă ați avea ochi pentru aceea ce se întâmplă în nemijlocita d-voastră apropiere, dacă ați putea ceti în sufletele d-voastre, vi-s'ar deschide cea mai urită priveliște, pe care n'avem cuvinte s'o descriem, însă care ne amintește de puterea „patriotică” a unor ofițeri ruși, cari pe vremea războiului ruso-iaponez vindeau hrana și hainele soldaților, ca să se înveselească și să beie în seama celor, cari mureau pentru patrie pe câmpiile Manciuuriei.

D-voastră vă grupați în partide, luați poze frumoase, scrieți articole „peremptoare”, rumești fraze „facțioase” și afară neamul nostru moare de foame.

Noi deocamdată n'avem nevoie nici de democrați, nici de antidemocrați, nici de clericali, nici de anticlericali nici de conservatori nici de liberali; aceste categorii de oameni să le lăsăm în seama viitorului — lupta d-voastră de azi seamănă mai mult a batrachomiomachie, decât a luptă de idei — ci avem nevoie de intelectuali cu cultură adevărat românească, de preoți apostoli ai idealului românesc — fără nuanțare „antidemocrată”, de învățători muncitori și stăruitori întru îndeplinirea idealului nostru — fără anticlericalism — și de țărani conștienți și economi și agricultori pricepuți.

Cu teorii de alea înalte — mărturisesc și eu că voinde să scuz democrația adevărată, am început cu lucruri cam abstracte — s'o mai lăsăm pe altă dată, când existența noastră ca neam va fi pe deplin asigurată într-o formă definitivă — atunci vom fi noi democrați, căci avem credință că acest principiu va birui și față de atotputernicia banului, alții ne vor atribui năzuințe după o popularitate herostratică, fiecare cum îl va trage inima și totul va fi bine, dar astăzi trebuie să fim înainte de toate: **Români!**

Și dacă credem, că este nevoie de un lucru în Bucovina, atunci ar fi acesta: o asemănare a moravurilor, de care, deși o societate abia în formație, totuși avem nevoie. Trebuie să vie cineva cu un măturoi mare și rezistibil față de lupte de... idei și să mai curățească atmosfera. L'or „combate” ei nu-i vorbă, dar vor putea face numai colb și gălăgie, mai mult nimic și în fine totuși vor trebui să cadă în prăpastia, care și astăzi le stă deschisă înaintea ochilor și nu voiesc s'o vadă, — numai că atunci va fi prea târziu.

I. T. Lais.

INFORMAȚIUNI

Arad, 19 Iunie n. 1912

Concertul românesc din Arad.

După cum am anunțat în unul din N-rii trecuți ai ziarului nostru, d-nii St. Mărcuș și Ionel Crișan, absolvenți ai conservatorului de muzică și declamație din Viena cari sunt și bursieri ai fondului de teatru, vor întreprinde vara aceasta un turneu prin cele mai însemnate centre din Ardeal, asigurându-și totodată concursul a două excelente pianiste. Suntem informați că d-șoara A. Voileanu a renunțat să iee parte la acest turneu, iar în locul d-sale avem speranță să o auzim pe una din cele mai bune pianiste din Viena, d-șoara Magdalena Cocorescu, căreia i-s'au adus elogii deosebite în acest jurnal cu ocazia concertului românesc din Viena aranjat de societatea „România Jună”.

În prima iulie st. n. seara numiții artiști vor da un concert în Oradea-mare, în ajunul ședinții consistorului gr.-cat. românesc, când se poate conta la un public mult mai numeros. A doua zi vor fi la Arad unde se fac pregătiri deosebite pentru concertul amintit.

Excursioniști români în Viena. Elevii și profesorii școlii de agricultură dela Herestrău cari au fost prin Viena, au plecat zilele aceste înapoi la București. Ei au vizitat în Viena toate instituțiile instructive și toate stabilimentele ce aparțin branșei lor, făcându-li-se pretutindeni o primire excelentă și fiind conduși și prezențați în tot locul de atașatul comercial al României.

O statuă a lui Cuza-Vodă la Ploiești. Se știe că în Ploiești s'a format un comitet pentru ridicarea unui monument lui Cuza-Vodă în centrul orașului.

Ca să ajungă la scopul dorit s'au lansat în tot județul Prahova liste de subscripție pentru stringerea fondului necesar.

D-nii Gogu Gheorghiu, primar la Strâmbeni, Pressan, fratele d-lui general Pressan din Poiana, Simache primar la Cosmina și Chivăran, notarul din comuna Bertea au luat laudabila inițiativă de a aduna o sumă cât mai mare pentru monumentul lui Cuza-Vodă.

În acest scop se vor face serbări în Slănic, iar cea dintâi va avea loc la 29 Iunie v. în ziua de S-ții Petru și Pavel. Se va da o reprezentație teatrală cu trupa dlui I. Nicolau, al cărei produs se va destina scopului mai sus arătat.

Turneul trupei Bănuțiu. Paralel cu turneul artistic muzical al artiștilor noștri din Viena, despre care am scris în numărul de astăzi al ziarului nostru, publicând și programul, organizează și comitetul societății noastre teatrale un turneu teatral-declamatoric sub conducerea dlui Aurel P. Bănuțiu. Aflăm cu deosebită plăcere că din trupa dlui Bănuțiu va face parte și d-șoara Mărioara Dima, apreciată noastră artistă și elevă a conservatorului declamatoric din București. În curând vom reveni cu amănunte.

Scăpat din valuri. Din Vrani (comit. Caraș-Severin) ni-se scrie: Mai mulți copii jucându-se pe malul râului, unul dintre ei, băiatul de 5 ani al lui Toma Meilă a alunecat din nebăgare de seamă pe coasta piezișă a malului și a căzut în râu. Un băiețuș mai mărișor, Iosif Petrica, văzând primejdia prietenului său, a sărit îmbră-

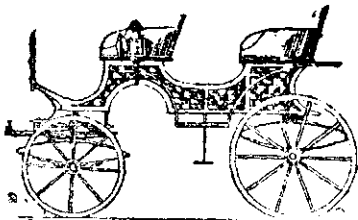
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).



Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustrat și orice reparări de branșa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

cat cum era după el și după mari eforturi i-a succes să-l scoată încă viu la țarm. Curajul eroic al micului Iosif Petrica e admirat de comuna întreagă.

Turneul dlui Simionescu-Simicel. Anunțăm cetitorilor că d. Simicel a hotărât să-și continue turneul început. Publicului românesc i-se va da un bun prilej să-i asculte cântecul măiestru din mandolină. Va concerta sâmbătă, în 22 iunie la Șiria; duminică 23 în Lipova; marți 25 Orăștie; miercuri 26 Sassebes; joi 27 Deva; vineri 28 Hateg; sâmbătă 29 Hunedoara; duminică 30 Alba-Iulia și luni 31 în Cluj.

Emigrația din Ungaria în luna aprilie 1912. Conform datelor publicate de oficiul statistic în luna aprilie a acestui an au emigrat din Ungaria total 8692 persoane, dintre cari numai 7345 au obținut pașapoarte. Dintre emigranți 7108 au trecut în America, 544 în România, 210 în Germania, iar ceilalți în diferitele state din Europa. Din cei trecuți în România 249 sunt români, iar ceilalți de altă naționalitate.

Față de emigrația din luna aprilie a anului trecut emigrația aceasta prezintă o creștere foarte mare, căci anul trecut în luna aceasta au emigrat din Ungaria numai 5168 persoane.

Amorul și geometria. Zilele trecute au apărut în Paris memoriile renumitei artiste franceze, a d-șoarei Launay, în care povesteste cum s'a convins dânsa că d-nul Rey un tânăr frumos, de care era amoroasă atât dânsa, cât și amica dânsului d-șoara d'Epinoz, — nu pe dânsa ci pe amică-sa o iubește. Eu — zice în memoriile sale — vizitam în toate zilele pe amica mea, pe d-șoara d'Epinoz, unde de obicei întâlneam și pe d-nul Rey, care mai totdeauna își oferia brațul să mă conducă acasă. În drum spre locuința mea trebuia să trecem printr-o piață pătrată. În primele săptămâni ale cunoștinței noastre d-nul Rey mă conducea pe cele două laturi ale patratului, însă mai târziu din ce în ce scurta drumul apropiindu-se tot mai mult de diagonala patratului. Intr-o zi m'a condus de adreptul prin linia diagonală a patratului, de-a curmezișul pieței, de unde eu am dedus că simpatiile dânsului din primele zile de când m'a condus și până azi au scăzut ca atâta, cu cât e mai mică linia diagonală a pieței decât cele două laturi.

Groanică nenorocire de automobil. Din Bruxelles ne vine știrea că marele fabricant de acolo Briot, venind cu automobilul, în care se afla și soția și un copil al său, dela Namours spre casă, a fost surprins, pe când trecea peste linia ferată, de un tren de marfă, fiind bariera lăsată din întâmplare deschisă. Briot a scăpat ca prin minune, însă soția și copilul său au ajuns sub roțile trenului, care i-a sfâșiat în bucăți.

Din misterele unei secte de ucigași. Lunile trecute ziarele engleze s'au ocupat mult de secta ucigașilor, cari pe acei nenorociți, cari îi cad victimă, îi înfiercează în față. Iată ce povestește un predicator al bisericii anglicane din Londra, John Burn — care încă a căzut victimă acestor sectari — despre grozăviile sectei mai sus amintite: „Zilele trecute pe când mă reîntorceam dela biserică acasă, pe stradă m'au agrițat doi indivizi și sub pretextul că au să-mi destăinuie ceva, m'au rugat să luăm un automobil împreună. Abia m'am urcat în automobil și cei doi străini mi-au înfășurat capul într-o cârpă înmuiată în eter, așa că imediat am căzut în nesimțire. Când m'am trezit, mă aflam într-o pivniță întunecoasă, de unde nu peste mult m'au târât într-o sală mai mare. Aici mai mulți bărbați mascați s'au repezit asupra mea și după ce m'au chinat într'un mod îngrozitor, mi-au înfierat fruntea în semnul literei H, cu un fier înroșit în foc. În urma durerilor grozave mi-am pierdut din nou conștiința. Mai târziu, când mi-am revenit în simțire, mă aflam în mijlocul câmpului, de unde un căraș, fiindu-i milă de mine, m'a luat în căruță și m'a adus acasă.

Poliția din Londra caută cu un deosebit interes să descopere pe acești primejdioși sectari, dar până acum cu toate cercetările n'a putut afla încă nimic.

Nenorocire evitată. Dela corespondentul nostru ocazional din Fiume primim următoarea știre: Luni seara la orele 7 și jumătate chiar mă întorceam dela postă de unde-mi luasem „Românul” și ca să inspir puțin aier de mare mergeam încetinel cetind pe „molo-longo” din mijlocul mării. Ajungând la o grămadă de lemne ce avea să fie încărcată pe un vapor, văd un grup de patru d-șoare, ca de 18—22 ani, discutând, deodată una dintre ele sare, vrând să se arunce în mare strigând: „Mama mea! Mama mea!” Sora-sa, o fetiță ca de vre-o 10 ani, jucându-se la țarm a căzut în apă și nu a observat-o nimeni dintre fete. Un tânăr ce se afla în apropierea unei luntre a sărit îndată în ajutorul celei căzute, iar eu am apucat pe sora cea mai mare de brațe oprindu-o să nu sară și dânsa în apă, și asigurându-o că a trecut deja pericolul. Fetița, cu toate că-și perduse deja simțirile, a fost salvată și cu mare greutate și-a recăștigat simțurile.

O româncă luând parte la o cursă de automobile. La o mare cursă de automobile prin Alpi a participat și o singură damă, româncă Morariu, care s'a distins ca o conducătoare pricepută și dibace.

În cercurile automobiliste austriace ea de altfel, e bine cunoscută și simpatizată.

Reorganizarea comerțului Românii. Ziarul vienez „Fremdenblatt”, într'un articol publicat asupra navigației pe Dunăre, constată că această navigațiune chiar în partea românească se face aproape exclusiv cu vapoare străine.

De aceea — zice ziarul vienez — guvernul român s'a hotărât să reorganizeze serios serviciul maritim român, penru a înlătura cât mai repede neajunsul în chestie.

Circuitul de aviațiune din Franța. Din Angers se anunță: Timpul fiind rău și vântul suflând tare, patru constructori au declarat că renunță de a lua parte la sboruri deoarece nu voesc a expune viețile piloților lor. La orele 9.10 a plecat Garros, cel dintâi, pe un monoplan iar la 10.5, cinci aeroplane cu Helen, Legagneux, Espanet și Bedil, care a căzut îndată după plecare. Helicea aparatului său s'a stricat; aviatorul a scăpat nevătămat.

Espanet, cu pasagerul Boucle, a făcut primul înconjur de 157 kilometri în 2 ore, 3 minute și 48 secunde. Garros în 2 ore, 39 minute și 38 secunde. Hamel, plecat cu un pasager la orele 9 și 48 sosește la 12 ore și 15 minute. Legagneux a căzut; aparatul s'a stricat. Aviatorul și pasagerul sunt nevătămați. Helen este în pannă.

Primele două înconjure ale circuitului au fost făcute de cătră Garros în 5 ore, 36 min. Garros face al doilea și al treilea înconjur în 2 ore 20 min., acoperind astfel cele trei înconjure în 7 ore 56 min.

Brindejonc des Moulinais termină primele două înconjururi în 7 ore, 24 m. 42 s, Espanet și Hamel sunt în pannă la al doilea înconjur al circuitului.

Starea sămănăturilor din Ungaria. Ploile și vijeliile cari s'au deslănțuit în timpul din urmă au pricinuit mari pagube în sămănături mai cu seamă în părțile apusene ale țării. Prin unele părți în urma inundațiilor sămănăturile au fost nimicite cu totul. Dar nici prin părțile pe unde n'au băntuit ploi torențiale și vijelii, starea sămănăturilor nu e îndestulătoare, deoarece prin multe părți se observă rugina. Se constată însă că rugina numai pe frunzele sămănăturilor s'a așezat, putem avea așadar nădejdea că sămănăturile se vor reculege în urma temperaturii ridicate de-asupra celei normale.

x A încetat! căderea părului, aceluia, care întrebuințează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui Dr. Șepetianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedecă căderea părului și încetează total mătreața. De vânzare la Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoj-Lugos. Tot aci se capătă și renumita cremă „Venusul”.

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cum-păra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(108)

— Urmare —

După o afirmație atât de decisivă, nu se mai putea șovăi multă vreme asupra unei concluziuni pe care lumea era unanimă să o creadă ca evidentă. Din clipa ce nu mai era transacțiune posibilă cu tata și cu mama, desnodământul devenia de neînlăturat, și se luase fără a șovăi hotărârea de a răpi pe tinăra persoană.

În alte câteva case, e drept, aserțiunea aceasta că ar fi înșurat și că Ariana sa i-ar fi scris o scrisoare plângătoare, era tratată de poveste, dar aici se povestea cu voce tare, cu un mare aer de circumspecțiune și de modestie îngrijorată, că Cicikof, ca om foarte fin, foarte expert în afaceri de tot soiul, începuse, spre a ajunge la față să facă curte mamei, și că numai după ce o îndepărtase pe aceasta îndeajuns dela datorie ceruse mâna tinerei ca mijloc foarte simplu de a nu se despărți niciodată. Doamna se îngrozi nu atât de continuitatea asigurată acestei legături cât de complicațiunea aruncată

într-o situație criminală din toate punctele de vedere, atât de potrivnică moralei, religiunii și liniștei conștiinței sale, și ea răspunse printr'un refuz curat. Și iată cum Cicikof ajunsesă să-și zică: „Mi-se refuză, ei bine, o iau!”

Recunosc că la edificiul acesta armonios al imaginativei frumoaselor doamne, se alăturau metereze, ziduri de apărare și anexe de un gust și de o logică contestabilă, pe măsură ce svonurile cuprindeau cartierele îndepărtate de centru. În Rusia, societatea inferioară este deosebit de poftitoare după vorbele cari circulă în cuprinsul clasei superioare, așa că toate aceste știri ale zilei se infiltrează repede până în umile și vulgare locuințe, unde, fără doar și poate, nu s'a văzut, nici nu s'a auzit măcar numele de Cicikof și unde auzul curat nu ajunge decât schimbat într'un plumb păcătos și încărcat de agregățiuni și mai păcatoase încă. Totuși; considerind totalul opiniunii publice feminine, subiectul lua din oră în oră mai mult interes de roman și forme mai sigure, și cum tot ce e puternic sfârșește neapărat prin izbândă, concertul acesta de mii de glasuri de femei nu putuse să nu ajungă la una ori la cealaltă din urechile doamnei guvernante.

Se înțelege dela sine, că aceasta, ca mamă de familie, ca întâia doamnă a orașului, ba, mai mult, ca femeie distinsă, n'ar fi putut prevedea nimic de felul acesta. Astfel ea fu foarte afectată de poveștile acestea și resimți cea mai justă indignare. Biata blondină avu numai decât să în-

dure cea mai strașnică convorbire între patru ochi din câte a putut îndura cândva vre-o față de șaisprezece ani; i-se administră unul după altul douăzeci de dușuri fierbinți de chestiuni, de reproșuri, de dojene, de admonițiuni și de energice amenințări, până ce, fără să poată înțelege ceva și fără să poată răspunde, ea se puse pe plâns și pe suspinări, lucru pe care l'ar fi știut tot așa de bine și la vârsta de șase ani. Marea doamnă, după această frumoasă ispravă, chemă pe elvețian din otelul lui, și îi încredință intim ordinul formal să nu permită lui Cicikof să intre în nici un timp la nici o oră și sub nici un pretext.

Treaba lor împlinită în privința aceasta, doamnele se întoarseră spre partida bărbaților, hotărâte să le facă să fie de părerea lor, asigurându-i că sufletele moarte nu erau nimic alta decât o pură ficțiune și conjecturi puse înainte ca să facă încurcătură în spirite și să le arunce la o sută de poște dela ori ce bănuială cu privire la răpire. Ele reușiră în adevăr să momească un anumit număr din domnii aceștia, cari dezertară în chip laș din propria lor partidă, fără să vrea să se sînchisească de calificațiunile sfârșitoare ori batjocoritoare pe cari nu puteau să nu le auză ici și colo, în urma unei atari dezertări.

(Va urma.)

CRONICA SOCIALĂ

„Astra” la Brad.

Convocare. Binevoitorii „Asociațiunii” și membri despărțământului Brad al aceleia sunt invitați la adunarea cercuală a despărțământului, pe marți, în 12—25 iunie a. c. într-o sală a gimnaziului român gr.-or. din Brad la orele 4 după amiazi.

PROGRAMUL:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului despre lucrările din anul din urmă.
3. Raportul casarului.
4. Revizuirea rațiociniului pe 1911 și darea absolutului.
5. Stabilirea bugetului pe anul 1912.
6. Inscrierea membrilor noi și plățirea taxelor restante.
7. Alegerea delegaților la adunarea generală a „Asociațiunii”.
8. Alegerea alor 3 membri pentru verificarea procesului verbal.

Seara la 8 ore producțiune teatrală în pavilionul din grădina hotelului „Coroana”. D. și d-na Bârsan vor juca comedia în 3 acte „Dragostea adevărată” de R. Bracco.

Se invită și la aceasta toți sprijinitorii artei românești.

Brad, în 1—14 iunie 1912.

Dr. Traian Suciu secretar, Dr. I. Radu direct.

PAGINI RĂSLEȚE.

Călători englezi despre români

De M. Beza.

Nu de mult am scris aci două foiletoane despre călătorul *Edmund Chishull*. Cartea lui fiind veche și rară, am dat numai ceea ce avusem prilejul a copia dintr'însa la o bibliotecă; acum având-o la îndemână, e bine să mergem mai departe. Amintesc, pentru cititorii cari urmăresc aceste călătorii, că *Edmund Chishull* face drumul din Constantinopol spre Viena, însoțind pe ambasadorul englez *Paget*, și că ne-am oprit — cum zice autorul, la *Cotonest*: „4 Mai, 1702. — Ne urmăm drumul de-a lungul unei strimțe văi umbrite, care poartă apele șerpuitoare ale Dâmboviței; pe care, după ce o trecu-ram de multe ori, ajungem în sfârșit în târgul *Dragoslave*, și jumătate de oră mai încolo în *Rukar*, în harta grecească, *Runalo*, unde poposim și ne odihnim pe noapte. Acest orașel e foarte mare, constând din case toate în stil valah, adică, zidite împrejur cu lemne suprapuse, având acoperiș de șindrilă, înalt și revărsat, dar fără coș pentru fum — e deschis în mai multe părți spre a înlocui această lipsă.

5 Mai. — Fiind acum pe nesimțite înaintați până aproape de vârfurile înzăpezite ale muntelui, pe care îl vedem atârând asupra orașelului unde stăm, ni-se spune, că restul urcușului de jumătate ceas e foarte greu, și că avem să dăm apoi de o coborire și mai anevoioasă. De aceea Excelența Sa găsi mai nimerit, să se odihnească azi aici, și să trimită înainte căruțele și o mare parte din calabalac; pentruca mâne să poată înainta cu ușurință”.

Urmează aici câteva priviri generale, între cari și observațiile, că „vinurile acestei provincii, cu deosebire lângă *Tergovist*, sunt delicioase de alese”, că „bisericele de obicei foarte frumoase, bine zidite, bogat împodobite, cu beșug de zugrăveli”...

„6 Mai. — Trece azi muntele, pe un drum povârnat, stâncos, mărginit de amândouă părțile de o fioroasă umbră, și uneori uitându-se jos la o prăpastie grozavă. Pe la zece și jumătate ajungem la hotarul celor două provincii, însemnat printr'o cruce de lemn pe coama muntelui, de unde începe a se deschide priveliștea spre *Transilvania*. Aici monseniorul fu salutat din partea guvernului din *Transilvania* prin contele *Michael Mikes*, și din partea magistraților din *Cronstadt*, prin trimisul lor; în același timp veni și o trupă de călăreți, purtând culorile împăra-

tului; — trupa de cazaci, cari îl păzise din *Târgoviște* încoace, se întoarse înapoi. Într'un ceas și jumătate de aci coborim muntele, și într'o îngustă trecătoare, pe unde riul *Bozza* se revarsă din dealurile înzăpezite în șesul de alături, sosim la castelul *Bran*, o mică fortăreață ce păzește astăzi trecătoare; unde Excelența Sa fu salutat, pe când trecea, cu trei salve diferite din vre-o douăzeci și una de puști. Nu departe de fortăreață, găsim colibe pregătite pentru primirea Excelenței Sale — îngrijindu-se de toate contele *Mikes*, care ne însoți până la *Hermanstadt*.

7 Mai. — Azi dimineață la șase plecăm din *Bran*, îndreptându-ne spre *Cronstadt*, cam la două mile ungare departe. După jumătate de oră Excelența Sa fu întâmpinat de maiorul-general *Glychensberg*, comandantul forțelor din *Cronstadt* și părților învecinate.

Trecem prin locul unde generalul *Heusler* fu învins și făcut prizonier de contele *Tekely*, în anul 1690; mai trecem prin *Rosnau*, la calea jumătate între *Bran* și *Cronstadt*, unde-i un mare castel, care deasemeni salută pe Excelența Sa în trecere, cu trei salve. Pe la unsprezece intrăm în cetate, salvele din castel repetându-se într'una...

După amiazi ne-am plimbat cu Lordul *Peget* pe dealul deasupra castelului, de unde am avut priveliștea cetății, care-i aproape triumphiulară, închisă cu un zid de piatră, așezată într'o vale îngustă, sub înalte coaste de munți înzăpeziți, însă de-o parte uitându-se cătră un șes neted și rodnic. E încojurată de trei suburbii deosebite, și cu frumoase grădini ici-colo; și pe una din aceste suburbii, care înaintează mai mult înăuntrul dealurilor, se ridică o frumoasă biserică valahă. Un foc spaimântător cu paisprezece ani înainte prefăcu orașul în cenuse, și tot odată distruse cu desăvârșire biblioteca școlii, în care se învăța filozofie și teologie. Aceiaș nenorocire aproape ruină și catedrala orașului...

9 Mai. — Plecăm azi din *Cronstadt* la șase dimineața pe drumul din *Feketehalom*, care are o biserică întărită ca o garnizoană. De acolo, prin păduri și dealuri la *Veledin*; unde pe un loc rece cu iarbă, împresurat de păduri, ne așezăm astăzi noapte în corturi. Aici mi-am luat rămas bun dela contele *Tomaso*, care mi-a dăruit atunci încă două cărți din partea lui *Constantinus Stolicichus*.

10 Mai. — Generalul *Glychensberg*, care avu grijă de Excelența Sa din *Cronstadt* și până aci, acum se întoarse înapoi. Pornim pe un drum anevoios și, străbătând o neagră pădure, suntem la *Sharkan*, pe care îl găsim foarte plăcut așezat pe un riu ce se varsă la o mică depărtare de aci în *Aluta*, numit acum *Alt*. Aci fui găzduit la casa preotului, un luteran cu numele *Geoge Sularius*, și fiind dumineca, îl însoții la slujba de seară.

11 Mai. — Merserăm înainte, de-a lungul unei țări frumoase, bogate și bine cultivate la *Făgăraș*, un oraș larg dar împrăștiat...

12 Mai. — De aci ajungem după șase ceasuri la *Ucha*, un orașel în întregime locuit de valahi. Și plecând de cu vreme a doua zi dimineața, pe la doisprezece suntem la *Porumbac*, un târg încântător, așezat aproape de țărnu-rile lui *Aluta*.

Mai departe, la pagina 101, *Edmund Chishull* adaugă:

„Valahii sunt pretutindeni în mare număr amestecați printre națiile *Transilvănene*, dar n'au jurisdicție și stăpânirea lor proprie; și de aceea rămân crescători de vite, și în acest serviciu robi și supuși celorlalți”.

Bibliografie

În editura revistei „Viața Românească” din Iasi au apărut următoarele cărți: **Gh. din Moldova:** Versuri și proză, prețul 2 lei. **Ioan Al. Brătescu-Voinești:** Intuneric și lumină (nuvele și schițe) prețul 2 lei.

— „Reuniunea învățătorilor” organul inv. din comit. Arad, cu următorul sumar: T. Cocis — O problemă (Revizorul școlar). N. Em. Teohari — Educația caracterului (S. Stanca — Observări critice asupra noului plan de învățământ (edat de mitropolia rom. gr. or. nr. 178) 1911. T. Mariș — Cum se predă și cum ar tre-

bui să se predea istoria naturală. I. Moldovan — Metodul fonomic în noua fază (conferență). Reviste. Cronica. Informațiuni. Bibl. Poșta redacției. Apare în Arad. Abonamentul: pentru Ungaria 5 cor.; pentru străinătate 7 cor.

A apărut nr. II din „Cultura Creștină” revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul sumar: Dr. Alexandru Rusu: Congresul din Alba-Iulia. Zenovie Păclisan: Partea românilor din principate în lupta ardelenilor contra reformatiunii. Dr. Victor Macaveiu: Critica biblică modernă și învierea lui Isus Hristos (III). Vasile Cerghizan: Nebune, întru această noapte...! Ioan Georgescu: Blajul de altă dată. Cronică: Dela meeting (ar.); Purtarea poporului de rând la meetingul din 29 mai (sr.); Întru amintirea lui Gh. Barițiu (ar.); Orfelinat (sr.); Libertate religioasă ideală (an.); Starea unei biserici ortodoxe (an.); Cărți și reviste: Sărbările dela Blaj, 1911 (sr.); Dr. Silviu Dragomir: „Corespondența episcopului Gherasim Adamovici și mișcarea de emancipare a clerului și poporului românesc în anul 1791” (zp.); „Lucceafărul” (ar.). Telefon.

A apărut Nr. 11, anul al 7-lea din revista „Ramuri” cu următorul sumar: C. S. Făgețel. — În amintirea lui Ion Adam. N. Iorga. — I. Adam. I. U. Soricu. — De departe (poezie). I. Ciocârlan. — Amintiri despre Ion Adam. Em. Gârleanu. — La mormântul lui Ion Adam. M. Săulescu. — Cântă la pian Copila (poezie). Ion Adam. — Hatmanul Hotnog. Eugenia Fl. Ionescu. — Un gând (poezie). D. Tomescu. — Un versificator „a la maniere de...” d. Victor Eftimiu. G. Rotică. — La pragul părăsit (poezie). Cronica: Lerui Ler. — Cronica rimată: Unul ca o sută. Lista de subscripție pentru Ion Adam.

A apărut: anul XLVIII. luna martie din **România militară**, revista militară generală cu următorul sumar: Clausewitz despre ofensivă și defensivă. Manevrele regale din 1911. Principii asupra luptei de infanterie. Rezumatul regulamentului de exerciții al infanteriei bulgare. Studiu critic al antegardelor tactice și antegardelor strategice. Dăre de seamă asupra manevrelor de divizie contra divizie în corpul II. de armată. Călăuză asupra metodei tragerei cu mitralierele. Învățăture și sfaturi practice pentru instrucțiunea unităților mitralierei. Pentru soldații noștri. Câteva cuvinte despre escadroanele de depozit ale regimentelor de cavalerie ruse.

La Librăria Tribuna se află de vânzare: **Domnia și detronarea lui Cuza Vodă.** (Ed. Flacăra) Prețul unui exemplar 80 fil. Pentru porto să se adauge 5 fil.

POSTA REDACȚIEI

„Păcală și Tândală” — au trecut de data asta la coș.

„Învățătoare”. Escrierile de concurs de cari ne întrebați, le puteți ceti în „Telegraful român” (Sibiu), „Biserica și școala” (Arad), „Foaia Diecezană” (Caransebes), „Vatra Școlară” (Sibiu), „Reuniunea învățătorilor” (Arad) și „Educatorul” (Oravița).

Dlui Șt. Mărcuș, Viena. Nu e nevoie de permisie specială pentru d-șoara C... Cel puțin așa ni-s'a spus, căci doar e vorba de un concert, nu de o reprezentare teatrală. De altfel mă voiu interesa și mai bine la oamenii de aici cari se pricep în de-al de astea. Despre *reducere* pe căile ferate nici vorbă! Orice încercare ar fi zădarnică. Așteptăm programul detaliat și definitiv, precum și alte informații. Salutări.

Poetului Arune. „Trei, Doamne, mi-ai trimis până acuma, și toate trei bat la poarta publicității... Oare să le „dăm drumul?” Vom vedea poate una. Adăți aminte de vorba mea: Arune, Arune, fă versuri mai bune! Să citești Nr.-ul ultim din „Ramuri” în care Tomescu te amintește și pe tine. Despre asta mai detaliat în epistolă. „Ce mai faci, dle Chizim?”

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Nr. 300.—1912.

Concurs.

Doritorii de a lua în întreprindere facerea iconostasului la biserica greco-catolică din Aiud (Nagy-Enyed) sunt invitați a-și prezenta plan și preliminar referitor la acel iconostas, însoțit de vadiul de 10% adică 450 cor. subscrierului caracterat cel mult până în 6 Iuliu 1912 inclusive st. n. Pentru plan și preliminar nu se dă onorar, ci rămân proprietatea concurentului.

Concursurile se vor pertracta în ședința curatoratului, ce se va ținea în 12 Iulie 1912 stil n. la 10 ore a. m. în școala gr. cat. din Aiud, la care pot lua parte și concurenții pentru ca eventual să-și poată scări prețul de întreprindere.

Condițiunile concursului se pot vedea în cancelaria oficiului protopopesc Nagy-Enyed, Alsóporond nr. 9, zilnic între orele 8—12 antemeridiane și 2—6 postmeridiane, la cerere se vor trimite în copie gratis.

Aiud, 18 Iunie 1912.

Ioan Maior
protopop,Augustin Stancel
curator.

O damă având praxă în scrisul cu mașina caută post în vre-o cancelarie advocațională sau în alt birou. — Adresa la administrația ziarului.

„Pesăcana” Institut de economii și credit societate pe acțiuni în Pesac.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit „Pesăcana” prin aceasta sunt convocați și rugați a participa la

adunarea generală extraordinară

ce se va ținea la 29 Iunie st. n. 1912 în Pesac în localul institutului la orele 11 a. m.

Obiect: Alegerea alor 2 (doi) membrii în direcțiune.

Pesac, la 18 Iunie 1912.

Direcțiunea.

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 31661

24 Mai 1912

PUBLIKAȚIUNE

A 13-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din a. 1905, împrumutul de Lei 424,613.000 se va efectua în ziua de 18 Iunie (1 Iulie) 1912, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 2,779.500 în proporția următoare:

5 titluri de câte Lei 20.000	Lei 100.000
336 „ „ „ „ 5.000	1,680.000
1999 „ „ „ „ 500	999.500

2340 titluri p. o. valoare nominală de lei 2,779.500
Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.

D. Petrovici.

Se vinde

dreptul de opțiune la 35 buc. acții „Albina” cu prețul de 85 cor. bucata. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

Un candidat de avocat

cu praxă afă aplicare în cancelaria subscrisului.

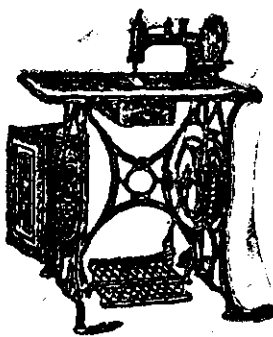
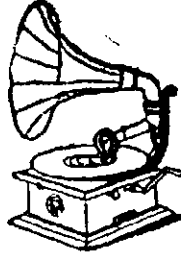
Dr. Emil Șelariu, avocat
Hațeg (Hátszeg).

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat din nou, unde primește comande și reparări de lucruri ce aparțin în branșe, precum



Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în branșa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiunile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

POPPER Testvérek

MAGAZIN DE MODĂ — Arad str. Forray

Surprinde publicul cu cadouri extraordinare de Rusalii

Toți artelii aci înșirați de-o execuție admirabilă le socotește în 20 coroane.

Delin lănos, modern, în formă nouă pentru un întreg rând de haine.

1 talie de pânză ori batist brodată cu mătăasă,
1 velină de flanel pentru vară, tigră ori turcească.
1 serviciu de cafea pentru 6 persoane.
1 păreche mănuși lungi de ață.
6 buc. bășmuluțe fine de mătăasă, batist, ori pânză.
1 umbrelă ori ploier negru fin.
1 val de pânză fină pentru 6 cămeși femești.

Mare magazin de covoare și perdele.

Expediare punctuală în provincie pe lângă ramburs.

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme
Budapesta, VII., Gserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899.

Telefon: 28—35.

N-rul casei de păstrare poștală reg. ung. 15545.
(Notă Clearing).

Table de firmă vârsate din bronz și zinc

pentru ofiți, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în branșa aceasta în Ungaria.

— Prețuri de fabrică. —

Correspondență în limbile maghiară și germană

GYAPJAS LAJOS

maestru zidar diplomat

ARAD, str. Teleki nr. 19.

Primește ori-ce lucrări

: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri

de zidiri pe lângă prețurile

cele mai moderate.

Decorat cu medallie de aur la ex. agricolă din Lugoj.

DICSICS B. IGNÁCZ,

succesorul lui Bálint Dicsics.

Atelier de trăsuri, șele și lustruire.

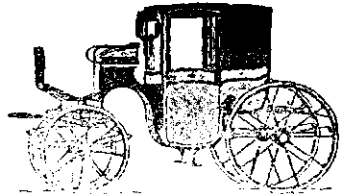
LUGOJ, strada Nița Popa

lângă biserica gr.-orientală rom.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe,

precum și lucrări de dogărie și fărârie.

Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

**Petru Moga**

pantofar pentru domni, dame și ortoped
Cluj-Kolozsvár piața Bocskai nr. 8.

[lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent totfelul

de ghetă pentru domni,

dame și copii, precum

și ghetă pentru picioare

suferinde, cu prețurile

cele mai moderate.



Distins cu medalia de aur la expoziția din Paris!

Cel mai bun cosmetic este
CREMA SĂPUNUL PUDRA MARGIT

Cel mai bun și mai sigur mijloc în contra
 beției se capătă la

BRAUN ERNŐ

Farmacia la „SFANTA TREIME”
 Temesvár-Józsefváros, strada Bem nrul 30.

Gratis

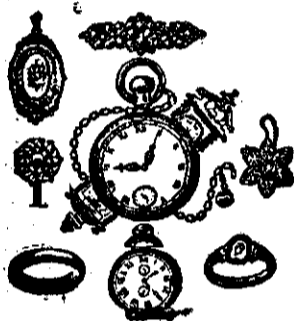
nu, dar pentru prețuri
 foarte ieftine poți să
 cumperi cele mai bune
 oroloage, oroloage cu
 pendul, de părete și
 deșteptătoare, precum și
 bijuterii de aur și argint
 și articlile optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár,
 str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel de
 reparări și cumpărări
 de oroloage ofer ga-
 ranță.



ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN

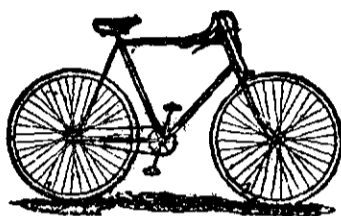
lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul
 său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**,
 trusouri complete pentru femei,
 bărbați și copii, lucrate artistic
 și cu gust. — Brodării
 albe și colorate, lu-
 crări cu aur, albi-
 turi, batiste, servete,
 millienuri, perini pentru
 divan, se află gata și se vând
 cu preț ieftin, — se află și nelucrate.
Domnișoare se primesc spre Instruare.

BICICLETE

de renume mondial:

**THE CHAMPION
 și PREMIER**

cu osie campanilă,
 roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă ga-
 ranță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără
 nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 c r
 precum și **părți alcătuitoare pentru biciclete**,
 gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie,
 lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În
 urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria
 trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La
 cumpărări mari se dă rabat mare.



Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
 Catalogul de lux 1000 cu de chipuri se trimite gratuit

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistriță — Besztercze.

10% economie la comande
 — de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice
 de bucătărie vestite în
 Transilvania. — Catalog și desemnări
 să trimit la cerere.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și tocișerie artistică
 Budapesta, VII., Strada Akácza, No 64.
 Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru **ascuțirea și repara-**
 rarea de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de
 bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.



Mare depozit de u-
 nelte și utensilii pentru
 barbieri, ca foarfeci,
 brice și curele de as-
 cutit etc. etc. precum și
 cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se as-
 cută două briciuri gratuit
 dacă trimit 12 deodată.

Comandele se execută
 prompt și conștiințios.

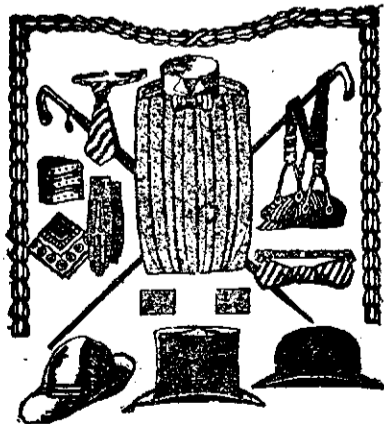
Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
 modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage
 atențiunea on. public asupra
 prăvăliei noastre nouă și cu
 totul modernă, înzestrată cu
 marfa cea mai solidă și fină
 din patrie și străinătate, și
 astfel aranjată, încât suntem
 în plăcuta poziție de a sa-
 tisface toate cerințele onor.
 public. În special suntem în
 plăcuta poziție a recomanda
 on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de
 ghețe pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de bine-
 voitorul sprijin suntem



Cu stimă:

Cintea și Hau

„HUNGARIA”

bancă de asigurare soc. pe acții.

Capital societar: 6.000,000 cor.

Efectuește

Asigurări în contra focului,
 asigurări pe viață, în ca-
 zuri de accidente și pe cau-
 ționi, asigurări în contra
 grindinei, asigurarea vitelor
 cu prețuri foarte ieftine și
 pe lângă condițiuni mo-
 :: derne și favorabile ::

!! Afară de cartel !!

Birou: Arad, strada Atzél Péter nr. 1.
 (În edificiul băncii „Aradi Első Takarékpénztár”).

Se caută agenți pentru Arad și provincie precum și
 pentru comitatele Arad, Cianad și Hunedoara.

Cine n'are încă lozuri dela noi, să-și comande imediat.

Proxima tragere va fi în 25 Iunie

Prima oară cearcă, apoi te vei convinge, că cele mai bune și mai valoroase lozuri sunt cele dela **BANCA HIPOTECARĂ UNGARĂ**, cu cari poate participa fiecare până la anul 1959, adică în 48 de ani, în fiecare an la 6 trageri.

Mai mult ca la 300 trageri vor participa proprietarii acestor lozuri, până la anul 1959.

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Cor. 1.000.000.—, 500.000.—, 300.000.—, 100.000.—,
75.000.—, 30.000.—, 10.000.—, etc.

Tot lozul trebuie să fie tras necondiționat. — Perderea banilor e exclusă.

Astfel de lozuri le vindem pe lângă 44 rate lunare à 6.— cor. Le vindem însă și combinate cu un loz dela „Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie” care joacă până la anul 1976, adică 64 de ani, în fiecare an la 3 trageri pe lângă 48 rate lunare à 10.— cor.

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE ALE ACESTUI LOZ SUNT:

Coroane 400.000.—, 200.000.—, 25.000.—, etc.

Deja după trimiterea primei rate poate participa fiecare la toate tragerile și câștigurile eventuale sunt pe deplin ale lui. —

Toate comenzile sunt a se adresa către secția de lozuri a institutului

„Ustredna Banca Ucastinny Spolok” Budapesta,
VI. Váci-körút 31 sz.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

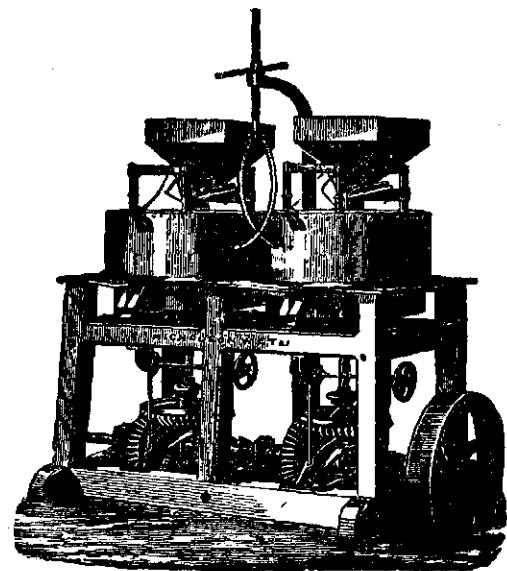
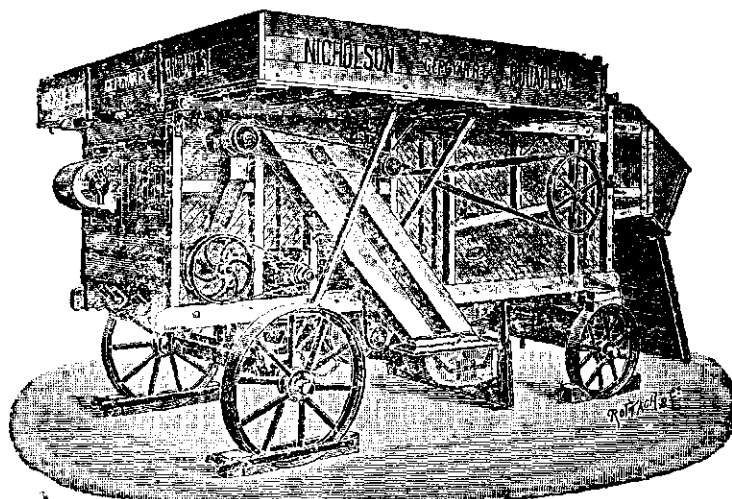
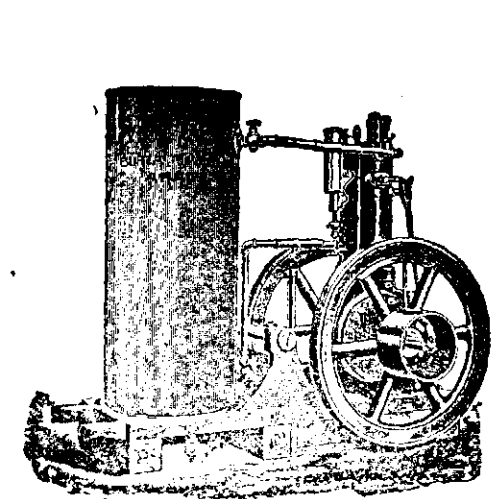
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.



Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

Barthl János

lăcătuș artistic și de edificii
ARAD, Rákoczy utca numărul 9.
(In casa proprie).

Primește spre executare toate lucrările în branșa lui și anume: lucrările din fer la edificii, construcții de fer, îngrădiri și decoruri de fer, și tofelul de reparaturi. — Cu preliminar de spese servesc gratuit. Rog binevoitorul sprijin.

Cu stimă: **BARTHL JANOS.**

Dacă stropești cu „FORHIN“



- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN“-ul este **MICTURA DE BORDÓ** adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frnzele umede. **La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând ni un fel de sediment (drojje).** Multime de scrisori de mulțămire și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

Telefon 387.

BRAUN N. ANTAL

Arad, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

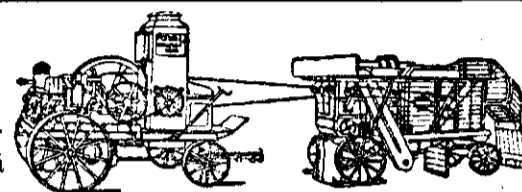
văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voiesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra *varului* de prima calitate, *cement, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, impletituri de trestie, table de cement* pentru pavaj. — Productele **fabricii sale de ghips** din Baia-de-Criș le ține acum în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul on. public:

Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**

Atențiune!

Aducem la cunoștința on. proprietari și economi, că



Pe timpul trieratului

suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat 2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3 garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai putere, precum și mai multe garnituri cu benzine de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plătire.

Cu stimă:

FRĂȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și ferărie, reprezentanții cerc. a fabricii de mașini „Nicholsohn“, **ARAD, piața Boros Béni nr. 1.**

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca **asigurări contra fooului și asigurări asupra vieții** în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: **asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.**

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ **DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ. KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CABAS-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.**

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

Farmacie

bine aranjată în comună românească, cu stațiune balneară, cu circa 3500 locuitori, e de vândut. Informațiuni dă proprietarul IOSEF WAGNER, Sângeorgiul-român (Oláh Szt. György)

De vândut.

În comuna Uj-Ozora (com. Torontál) se află de vânzare din mână liberă o casă cu prăvălie, cu drept de tot felul de beuturi și trafic. A se adresa lui IULIUS JURCA, comers. Ujozora.

Un harmoniu.

se află de vânzare foarte bun, tonuri curate și puternice, bile de os veritabil, dulapul din lemn de stejar sănătos, foarte potrivit pentru concerte, instruirea corurilor și pentru acompaniament. Doritorii să se adreseze către administrația ziarului „Românul”. 1—10

Învățăcel

află aplicare în legătoria de cărți: Iustin Ardelean. Arad str. Weitzer nr. 13.

Pentru orice soi de întreprindere

(comert, industrie, moșie) „Românul” recomandă o persoană pricepută, muncitoare, de absolută încredere. Vorbește româna, maghiara și germana, etatea 35 ani, 2 gimnaziale, 5 ani practică la bancă. Adr. la ziar sub „Corect”.

De închiriat

3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

Caut post de mașinist.

Un tânăr român, mașinist diplomat, caută loc de mașinist la vre-o moșie românească. P. T. Domnii cari au lipsă de un atare sunt rugați să comunice condițiunile de plată, cât timp ar avea de treerat precum și ce fel de mașină au, se poartă singură și dela ce firmă e fabricația, câte H. P. are? Toate aceste să se comunice la administrația „Românului” unde se află adresa mea.

Econoamă.

Caută un preot dela sate văduv fără copii. Oferte să primesc numai dela preotese, soții de învățător, de notar, văduve și fără de copii, sau dela învățătoare; ovodiște necăsătorite.

Să cere ca să știe și să-i placă a conduce economia de casă. Altă economie nici nu port. Adresa la administrația „Românul”.

Caut.

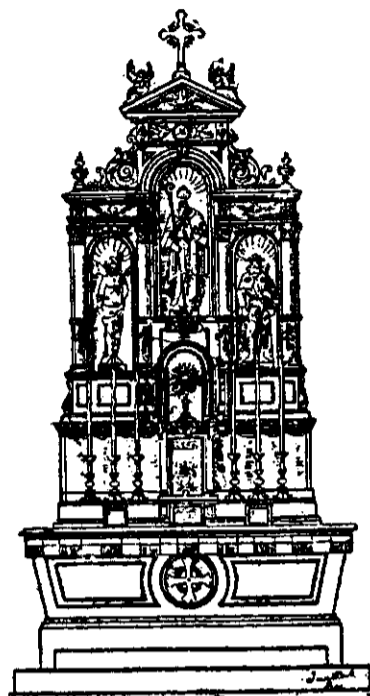
o familie cinstită românească, care are un băiat la școli și ar dori ca să învețe mai ușor limba ungurească dacă s'ar învoi ca în schimb să îmi susțină copilul meu în vîrstă de 12 ani, iar eu pe al lor pe timpul cât ține cursul pe anul 1912/1913. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului. 3—8

Un tânăr român

absolvent al școlii de agricultură, caută loc la vre-un domeniu. Se pricepe la toate ramurile agricole precum și la fabricarea unturilor, cașurilor și brânzeturi. Doritorii să se adreseze la: Ștefan Calamtei. Dombóvár „Vajtermelő közp.” (Tolna m).

Hanel Róbert și Fiul

BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.
Atelier pentru aranjarea bisericilor.



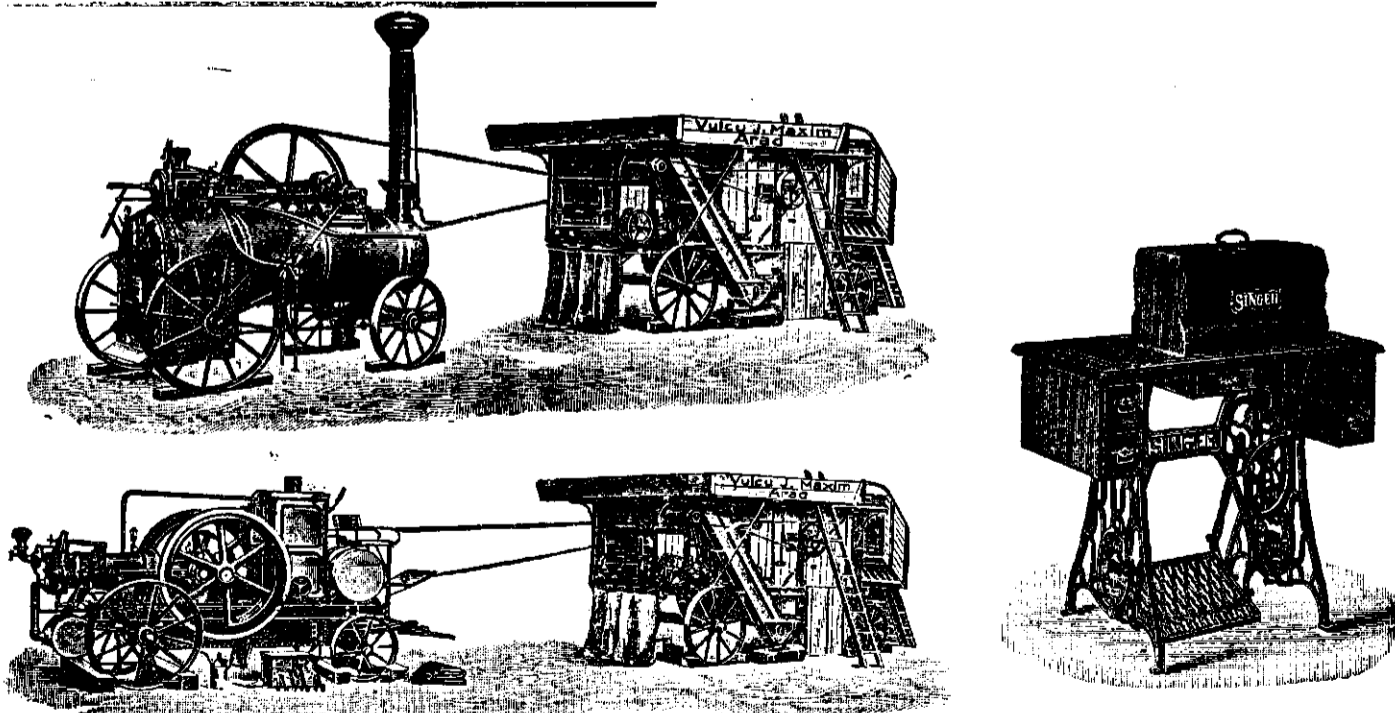
Execută: Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru botez. Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici, sfeșnice, candelabre, etc. Dantele artistice lucrate cu mâna. — Prospecte, desemnuri la dorință se trimit gratis.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormie din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.



Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Câteva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez.